

Resurssiviisauden seurantaraportti 2020

Huhtikuussa 2021

Sisällys

Johdanto	3
Kohti resurssiviisautta - avainindikaattorit	5
Kaupunkirakenne ja liikkuminen	10
Energia, materiaalit ja kulutus	19
Ympäristön tila	29
Tietoisuus ja yhteistyö	36
Lähteet	43

Kuviot

Kuvio 1. Resurssiviisaus kaupunkistrategiassa	4
Kuvio 2. Resurssiviisaustyön valmisteluprosessi	4
Kuvio 3. Järvenpään päästökehitys	5
Kuvio 4. Järvenpään kasvihuonekaasupäästöjen jakauma ja päästökehitys sektoreittain	6
Kuvio 5. Yhdyskuntajätteen määrä Järvenpäässä	7
Kuvio 6. Kaupungin toiminnassa syntyvät jätteet	8
Kuvio 7. Jätteiden hyötykäyttöaste	8
Kuvio 8. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, kaikki toimenpiteet	9
Kuvio 9. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, kaupunkirakenne ja liikkuminen	10
Kuvio 10. Joukkoliikenteen mahdollistavan väestötiheys	11
Kuvio 11. Koulujen, raideliikenteen ja päivittäistavarakauppojen saavutettavuus	12
Kuvio 12. Kulutapajakauma	13
Kuvio 13. Vaihtoehtoisten käyttövoimien autokanta	14
Kuvio 14. Tieliikenteen päästöt 2008–2020	14
Kuvio 15. Liikenneonnettomuuksien määrä	15
Kuvio 16. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, energia, materiaalit ja kulutus	19
Kuvio 17. Asuinrakennusten energialuokka	20
Kuvio 18. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, ympäristön tila	29
Kuvio 19. Ilmanlaatu, typenoksidipitoisuuksien keskiarvo	33
Kuvio 20. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, tietoisuus ja yhteistyö	36
Kuvia 21. Henkilöstön roolit ympäristötyössä	37
Kuvio 22. Asukkaiden kokemus resurssiviisaan arjen edellytyksistä	41

Johdanto

Järvenpäässä on takana ensimmäinen kokonainen vuosi Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan ohjaamana. Järvenpään tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, sekä jätteen ja kestävän kulutuksen kaupunki viimeistään vuonna 2050. Resurssiviisas Järvenpää -tiekartta on laadittu viitoittamaan tietä näiden kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä raportti kokoaa ensimmäistä kertaa kokonaisvaltaisen tilannekatsauksen Järvenpään resurssiviisaustyöhön.

Mitä raportti pitää sisällään?

Tässä raportissa kerrotaan, miten resurssiviisaustyö on edennyt vuoden 2020 aikana. Raportin tavoitteena on koota tilannekuva siitä, edetäänkö kohti asetettuja tavoitetoja (strategiset mittarit) sekä kertoa, miten tiekartan toimeenpano on käynnistynyt (toimenpiteiden seuranta ja kuvaukset tehdyistä toimista). Koska tämä on ensimmäinen resurssiviisaustyön seurantaraportti, kerrotaan raportissa paikoin laajemminkin resurssiviisauden edistysaskeleista kuluneen valtuustokauden aikana.

Otsikon *Kohti resurssiviisautta - avainindikaattorit* alla kuvataan resurssiviisauden avainindikaattoreiden (kasvihuonekaasupäästöt sekä jätteen määrä ja hyötykäyttöaste) kehitys sekä kokonaistilanne lähivuosien toimenpiteiden etenemisestä.

Seuraavissa kappaleissa kerrotaan resurssiviisaustyön keskeisistä etenemisaskeleista tiekartan teemoihin jaoteltuna (*Kaupunkirakenne ja liikkuminen, Energia, Materiaalit ja kulutus, Ympäristön tila sekä Tietoisuus ja yhteistyö*). Kussakin kappaleessa kuvataan kehitystä yleisellä tasolla strategisten mittareiden avulla, kerrotaan tarkemmin tärkeistä toimenpiteistä kuluneelta vuodelta sekä kuvataan kaikkien toimenpiteiden eteneminen tiiviisti seurantataulukossa.

Resurssiviisaus on Järvenpään keino vastata ilmastonmuutoksen, luonnonvarojen hupenemisen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen haasteisiin samalla, kun edistetään asukkaiden hyvinvointia ja vahvistetaan alueen kilpailukykyä muuttuvassa maailmassa.

Resurssiviisas toimija käyttää erilaisia resursseja, kuten luonnonvaroja, raaka-aineita, energiaa, tuotteita ja palveluja kestävästi edistävällä tavalla. Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi.

Kaupunkirakenne ja liikkuminen, s. 10

Energia, materiaalit ja kulutus, s. 19

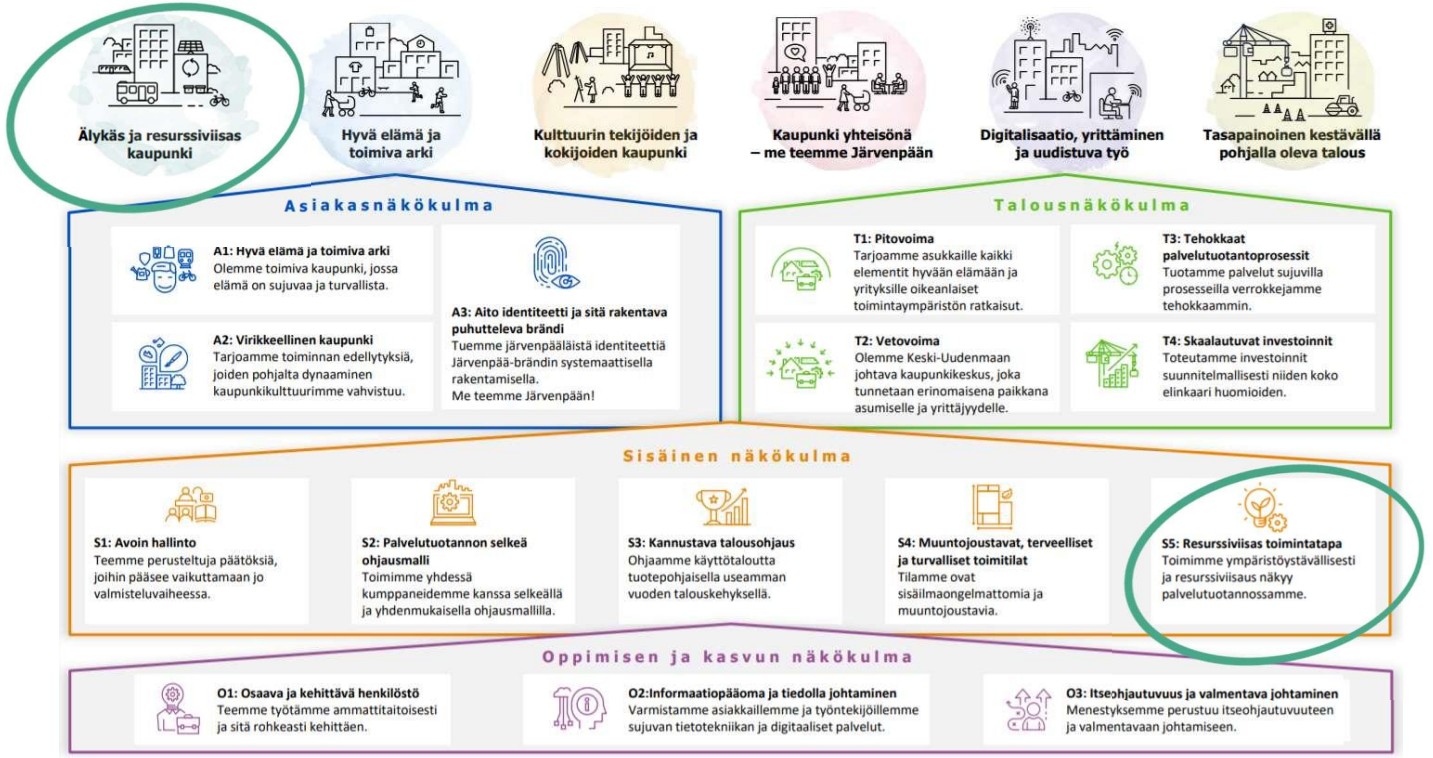

Ympäristön tila, s. 29

Tietoisuus ja yhteistyö, s. 36

Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan valmistelu ja toimeenpano

Kuvio 1. Resurssiviisaus kaupunkistrategiassa. Resurssiviisauden tiekartta toteuttaa tulevaisuuskuvaava älykäs ja resurssiviisas kaupunki, mutta samalla keskeisesti myös esimerkiksi hyvän elämän ja toimivan arjen toteutumista. Vuoden 2021 tavoitteena resurssiviisaan toimintatavan (S5) edistämistä on, että Resurssiviisauden tiekartta ohjaa toimintaa, valintoja ja päätöksentekoa.

Kaupunkistrategiassa asetetut resurssiviisauden ja hiilineutraaliuden tavoitteet sekä niitä toteuttava Resurssiviisas Järvenpää -tiekartta ohjaavat toimintaa koko kaupunkiorganisaatiossa. Resurssiviisas Järvenpää -tiekartta hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 11.11.2019. Vuoden 2020 aikana käynnistettiin tiekartan toimeenpano, eli ryhdyttiin laatimaan lähivuosisien konkreettisia toteutus suunnitelmia sekä tekemään resurssiviisauden tiekarttaa paremmin tunnetuksi koko kaupunkiorganisaatiossa.

Toimeenpanotyö aloitettiin Kaupunkikehityksen palvelualueelta, jonka vastuulla on koko resurssiviisaustyön koordinointi sekä valtaosa tiekartassa tunnistetuista

toimenpiteistä. Kaupunkikehityksen toteutussuunnitelma hyväksyttiin 29.10.2020 kaupunkikehityslautakunnassa, ja siinä tarkennettuja toimenpiteitä raportoidaan jo laajasti tässä seurantaraportissa.

Myös Opetuksen ja kasvatuksen ja Hyvinvoinnin palvelualueilla sekä konsernipalveluissa käynnistettiin toteutussuunnitelman teko vuoden 2020 aikana ja valmistelua jatketaan kevään 2021 aikana. Tämä seurantaraportti esittelee myös muilla kuin Kaupunkikehityksen palvelualueella tehtyjä toimia, mutta toimenpitekohtaisesti etenemistä voidaan raportoida muilla palvelualueilla ja tytäryhtiöissä vasta, kun toteutussuunnitelmat ovat valmistuneet.

Kuvio 2. Resurssiviisaustyön valmisteluprosessi. Ympäristötavoitteiden päivitystyö käynnistettiin valtuustoaloitteiden myötä. Päivitystyötä tehtiin kaupunkistrategian valmistelun rinnalla. Vuoden 2020 aikana on käynnistetty tiekartan toimeenpanotyö.

Kohti resurssiviisautta

- avainindikaattorit

Kasvihuonekaasupäästöt

Järvenpää pyrkii hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Käytännössä tämä tarkoittaa vähintään 80 % päästövähennystä vuoden 1990 tasosta sekä jäljelle jäävien päästöjen kompensointia esimerkiksi alueen hiilinieluinä tai muualla tehtävinä päästövähennyksinä.

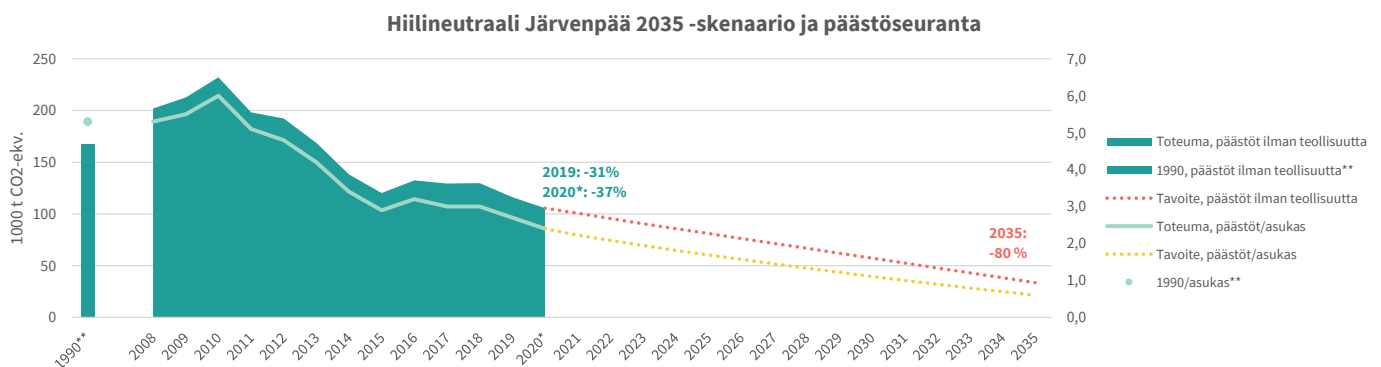
Järvenpään päästökehitystä seurataan vuosittain CO2-raportin laskentaan perustuen (CO2-raportti 2021). Mukana laskennassa ovat seuraavat päästösektorit: kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, sähkö-lämmitys, maalämpö, kaukolämmitys, erillislämmitys, tieliikenne, maatalous ja jätehuolto. Laskenta ei sisällä esimerkiksi kaupunkiorganisaation hankintoja tai alueen asukkaiden henkilökohtaisesta kulutuksesta, kuten ruokaostoksista tai lomamatkasta syntyviä päästöjä. Siksi tässä esitettävä asukaskohtainen päästöluku voi vaikuttaa pieneltä verrattuna erilaisista henkilökohtaisen hiilijalanjäljen laskureista saataviin tuloksiin.

Vuonna 2019 kasvihuonekaasujen päästöt Järvenpäässä olivat yhteensä 116,1 kt CO2-ekv ilman teollisuutta ja vuonna 2020 ennakkotiedon mukaan 105,7 kt CO2-ekvivalenttia. Päästöt ilman teollisuutta laskivat 11 % vuodesta 2018 vuoteen 2019 ja ennakkotiedon perus-

teella 9 % vuodesta 2019 vuoteen 2020. Keskimäärin päästöt laskivat CO2-raportin kunnissa 5 % vuodesta 2018 vuoteen 2019. Asukaskohtaiset päästöt olivat 2,7t CO2-ekvivalenttia/asukas vuonna 2019 ja ennakkotiedon mukaan 2,4 t CO2-ekvivalenttia/asukas vuonna 2020. (CO2-raportti 2021).

Kuviossa 3 on kuvattu Järvenpään päästökehitys vuodesta 1990 vuoteen 2019, vuoden 2020 ennakkotieto sekä tavoitteellinen kehitys hiilineutraaliustavoitteen mukaisesti. Jotta hiilineutraaliustavoite voidaan saavuttaa, tulisi CO2-laskennassa tarkasteltavien päästöjen vähentyä vuosittain noin 5 kt CO2-ekvivalenttia. Viime vuosina kehitys onkin keskimäärin ollut oikean suuntaista ja suuruista.

Tieliikenne on merkittävin päästöjä aiheuttava sektori Järvenpäässä.

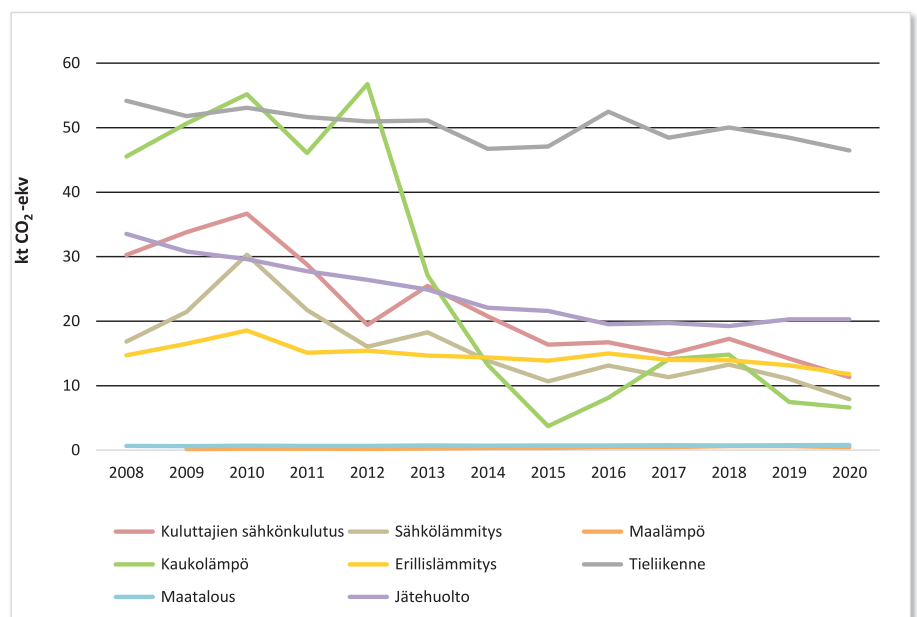
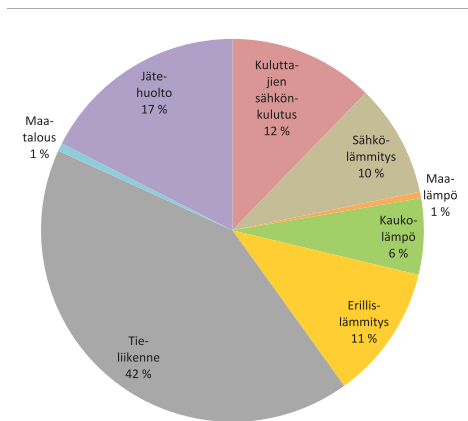

Kuvio 3. Järvenpään päästökehitys ilman teollisuutta vuodesta 1990 vuoteen 2019, vuoden 2020 ennakkotieto sekä tavoitteellinen kehitys hiilineutraaliustavoitteen mukaisesti. Luvut perustuvat vuosien 2008–2020 toteutuneiden päästöjen osalta vuosittaiseen CO2-raportointiin (CO2-raportti 2021) ja vuoden 1990 osalta sekä tavoitteellisen kehityksen osalta Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan skenaariotyöhön sekä siinä tunnistettuihin tarvittaviin lisäpäästövähennyksiin, jotta hiilineutraaliustavoite saavutetaan.

* Ennakkotieto ** Vuoden 1990 kokonaispäästöt perustuvat Benvirocin (2019) skenaariotyöhön, mutta työssä esitetystä päästömäärästä on vähennetty teollisuuden sähkönkulutus sekä teollisuus ja työkonet. Näin luvusta on tehty vertailukelpoinen vuosittaisen CO2-raportin päästölaskennan kanssa.

Resurssiviisas Järvenpää -skenaariotyössä laskettiin Järvenpään päästöt vuodelta 1990 sekä arvioitiin päästökehitystä vuoteen 2035 saakka. Skenaariotyön laskennassa huomioitiin vuosittaisen CO2-raportoinnin päästösektoreiden lisäksi teollisuuden ja muiden liikennemuotojen (vesi- ja raideliikenne) päästöt. Kyseinen laskenta osoitti, että vuodesta 1990 vuoteen 2017 Järvenpään päästöt laskivat lähes kaikilla sektoreilla. Kokonaispäästöt vähenivät noin 35 %, vaikka Järvenpään asukasluku kasvoi samalla aikavälillä yli 11 000 asukkaalla (Benviroc 2019). Jos tarkastelusta jätetään pois teollisuuden päästöt, joita ei seurata myöskään vuosittaisessa CO2-raportoinnissa, ovat päästöt silti vähentyneet noin 26 % vuodesta 1990 vuoteen 2017. Vuoden 2020 ennakkotiedon mukaan kokonaispäästöjen vähenemä ilman teollisuutta vuosina 1990–2020 olisi 37 %.

Kuviossa 4 on esitetty Järvenpään kasvihuonekaasupäästöjen jakauma päästösektoreittain. Merkittävimmät päästösektorit Järvenpäässä ovat tieliikenne (42 %) sekä asuin- ja palvelurakennusten sähkönkulutus (23 %, sis. kuluttajien sähkönkulutus, sähkölämmitys ja maalämpöpumppujen sähkönkulutus). Lisäksi erillislämmitys (11 %) ja kaukolämpö (6 %) ovat keskeisiä sektoreita, joilla päästövähennyksiä tulisi saada aikaan. Myös jätehuollon päästöt ovat merkittävät (17 %), joskin tulee huomioida, että CO2-raportin laskennassa lukuun sisältyy myös suljetulta kaatopaikalta aiheutuvat päästöt, joihin tämänhetkisen jätehuollon kehittämisen toimet eivät vaikuta.

Kuvio 4. Järvenpään kasvihuonekaasupäästöjen jakauma ilman teollisuutta vuonna 2019 sekä päästöjen kehitys sektoreittain vuosina 2008–2020. Vuoden 2020 tiedot perustuvat osittain ennakkotietoihin. (CO2-raportti 2021).

Erilaisia päästölaskennan menetelmiä

CO2-raportin lisäksi kunnille kohdistettua päästölaskentaa tekee Suomen ympäristökeskus. SYKE:n verkkopalvelussa voi tarkastella päästöjä usealla eri laskentamallilla, joista HINKU-laskenta on kuntien tavoitteiden seurantaan tarkoitettu oletuslaskentamalli. Malli poikkeaa joiltakin osin CO2-laskennasta ja uusien tietojen osalta on tällä hetkellä vuodelta 2018. Kyseisen laskennan tuloksia on hyvä tarkastella vuosittaisen CO2-raportin rinnalla, sillä eri laskentamallit ottavat huomioon alueen päästöt hieman eri rajauksella. Laskentaeroista huolimatta trendi on eri päästölaskentojen perusteella sama. Laskentaperiaatteita on kuvattu tarkemmin CO2-raportissa (CO2-raportti 2021) ja Suomen ympäristökeskuksen laskennan osalta sivustolla <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi> (Suomen ympäristökeskus 2021)

Jätteiden määrä ja kierrätysaste

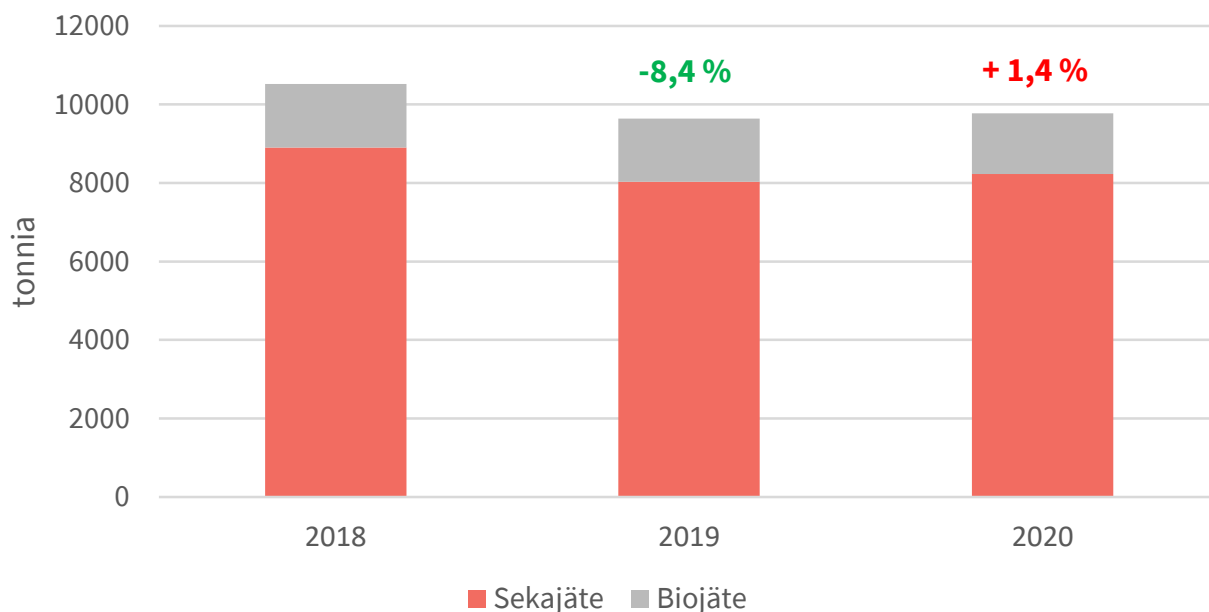
Resurssiviisauden keskeisiä tavoitteita hiilineutraaliuden lisäksi ovat jätteettömyys sekä luonnonvarojen kulutus maapallon kantokyvyn rajoissa. Jätteettömyydellä tarkoitetaan käytännössä sitä, että materiaalit kiertävät yhteiskunnassa mahdollisimman pitkään ja loppusijoitukseen tai polttoon päätyvän jätteen määrä on minimoitu.

Jätteettömyyttä tavoiteltaessa edistetään myös kestävän kulutuksen ja hiilineutraaliuden tavoitteita: kun materiaalit saadaan tehokkaasti uusiokäyttöön, pienenevät sekä neitseellisten raaka-aineiden tarve, että loppusijoituksesta ja poltosta aiheutuneiden päästöjen määrä. Syntyvien jätteiden määrän tulee siis vähentyä samalla kun jätteiden hyötykäyttöaste parantuu, jotta loppusijoitukseen ja polttoon päätyvien jätteiden määrä ja siten ympäristön kuormitus saataisiin mahdollisimman pieneksi.

Jätteettömyyden edistymisen mittareiksi on valittu Järvenpään alueella syntyvien jätteiden määrä (seka- ja biojäte), kaupungin toiminnassa syntyvän jätteen määrä (seka- ja biojäte) ja jätteiden hyötykäyttöaste alueellisen jätehuoltoyhtiön toiminta-alueella.

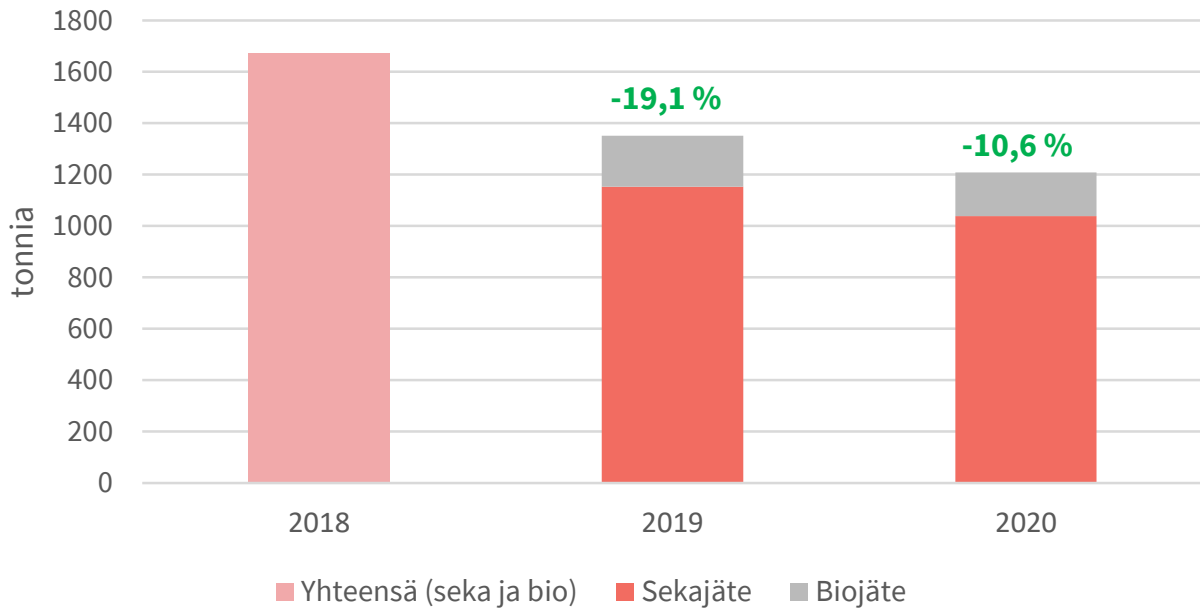
**Kaupungin kiinteistöjen,
Mestaritoiminnan
ja Mestariasuntojen
jättemäärä väheni -10,6 %
edellisvuodesta.
Koko kaupungissa seka-
ja biojätteen määrä
kasvoi +1,4 %.**

Yhdyskuntajätteen määrä Järvenpäässä

Kuvio 5. Yhdyskuntajätteen määrä Järvenpäässä. Jättemäärät perustuvat punnitukseen jätteidenkäsittelyalueen vaa'alla. Järvenpään alueella kerätyn seka- ja biojätteen määrä kasvoi yhteensä + 1,4 %. (Lähde: Kiertokapula Oy)

Kaupungin toiminnassa syntyvät jätteet (kaupunki, MT, JMA kiinteistöt)

Kuvio 6. Kaupungin toiminnassa syntyvät jätteet. Kaupungin, Mestaritoiminnan ja Mestariasuntojen kiinteistöt. Kiinteistökohtaiset jätemäärät perustuvat tyhjennysten määrään ja laskennalliseen arvioon astian painosta astiakoon mukaan. (Lähde: Kiertokapula Oy)

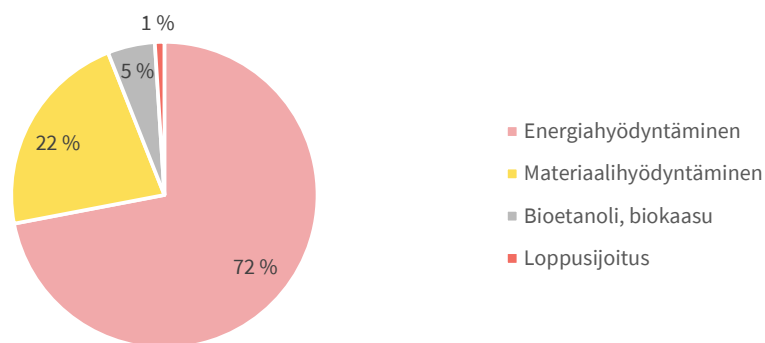
Kaupungin toiminnassa syntyneiden jätteiden määrä taas laski jopa -10,6 %. Tähän on voinut vaikuttaa se, että koronapandemian ja etätöiden myötä julkisten rakennusten käyttäjämäärät ovat olleet tavallista pienempiä. Toisaalta myös vuodesta 2018 vuoteen 2019 jätteen määrä laski huomattavasti. Muutokseen on voinut vaikuttaa kiinteistöistä luopuminen, mutta myös mm. muovinkeräyksen lisääminen Mestariasuntojen kiinteistöillä ja julkisissa rakennuksissa.

Vain pieni osa jätteistä päätyy enää loppusijoitukseen. Sen sijaan valtaosa hyödynnetään energiana eli

ohjautuu jätteenpolttoon. Materiaalina hyödynnetään noin 20 % Kiertokapulan vastaanottamista jätteistä ja biokaasuna tai bioetanolina noin 5 %. Jätteiden hyötykäytön ja loppusijoituksen jakauma lasketaan Kiertokapulan vastaanottamasta jätteestä koko toiminta-alueelta, mutta Kiertokapulan arvion mukaan jätteiden hyödyntäminen ei eroa merkittävästi yhtiön toiminta-alueen kuntien kesken ja kuvaa siten tilannetta myös Järvenpään osalta.

Kiertotalouden ja jätehuollon toimenpiteistä on kerrottu tarkemmin tämän raportin sivuilla 23 ja 27.

Jätteiden hyödyntäminen (%) Kiertokapulan toiminta-alueella 2020

Kuvio 7. Jätteiden hyötykäyttöaste (Lähde: Kiertokapula Oy)

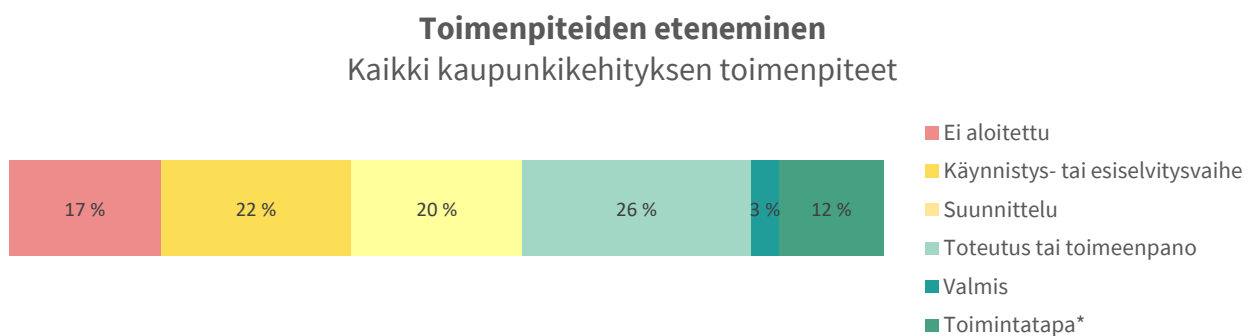
Toimenpiteiden eteneminen

Resurssiviisaustyön etenemistä seurataan ympäristön tilaa ja kehitystä kuvaavien strategisten mittareiden lisäksi toimenpiteiden etenemistä seuraamalla. Tähän raporttiin on koottu kaikkien Kaupunkikehityksen toteutussuunnitelmassa tunnistettujen lähivuosien toimenpiteiden etenemistilanne. Kun muiden palvelualueiden ja tytäryhtiöiden toteutussuunnitelmat valmistuvat, tullaan myös niiden etenemistä seuraamaan yhtenäisellä luokittelulla.

Etenemistä kuvataan 5-portaisella asteikolla (Ei aloitettu, Käynnistys- tai esiselvitysvaihe, Suunnittelu, Toteutus tai toimeenpano sekä Valmis/Toimintatapa). Etenemistilanteen kullekin toimenpiteelle on arvioinut kyseisestä toimenpiteestä vastaava taho.

Kaupunkikehityksen toteutussuunnitelmassa on tunnistettu yhteensä 92 toimenpidettä, jotka pitävät sisällään sekä resurssiviisauden tiekartassa tunnistetut toimenpiteet tarkennuksineen, että joitakin uusia toimenpiteitä. Moni toimenpiteistä toteutetaan yhteistyössä muiden palvelualueiden tai tytäryhtiöiden kanssa. Kuvio 8 kertoo, että valtaosa Kaupunkikehityksen toimenpiteistä on jo käynnissä ja 15 % jo valmiita tai toimintatapoja. Lähes kaikki toimenpiteet ovat ajallaan, lukuun ottamatta vieraslajien torjunnan toimenpidettä. Koronarajoitusten vuoksi ei voitu järjestää vieraslajitalkoita koko vuoden aikana. Luokassa 'Ei toteuteta tässä vaiheessa' on yksi toimenpide, Hulevesikoulutukset. Koulutusten aikatauluksi on kirjattu 2021–2022. Toimenpiteestä todetaan, että ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan hulevesien toimintamallin käyttöönotto. Tämän jälkeen voidaan määrittellä sisäiset koulutukset tarkemmin.

Toimenpiteitä on kuvattu tarkemmin seuraavissa kapaleissa ja Toimenpiteiden seuranta -taulukoissa kunkin teeman kohdalla.

Kuvio 8. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, kaikki toimenpiteet.

Miksi raportissa ei seurata kaikkien palvelualueiden toimenpiteitä?

Resurssiviisauden tiekartan toimeenpanotyö on käynnissä, ja vuoden 2020 loppuun mennessä toteutussuunnitelmista oli hyväksyttynä vasta Kaupunkikehityksen toteutussuunnitelma. Muiden toimialueiden suunnitelmien valmistelu on aloitettu. Näiden osalta toimenpiteiden etenemistä tullaan seuraamaan, kun suunnitelmat ovat valmiita ja käytössä. Resurssiviisaustoimia tehdään kuitenkin koko kaupunkiorganisaatiossa jo nyt. Tässä raportissa kerrotaan esimerkkejä tehdyistä toimista myös muilta palvelualueilta ja tytäryhtiöistä.

Kaupunkirakenne ja liikkuminen

Kasvavilla kaupunkiseuduilla yhdyskuntarakenteen ohjaus on yksi keskeisimmistä keinoista kestävän kaupunkikehityksen varmistamiseksi. Ohjaamalla kasvua olemassa olevaan rakenteeseen ja julkisen liikenteen solmukohtiin, luodaan edellytykset kestävälle liikkumiselle ja ehkäistään rakennetun alueen tarpeetonta laajentamista. Tiiviissä kaupunkirakenteessa välimatkat ovat lyhyitä ja palvelut lähellä, jolloin liikkuminen lihasvoimin on monessa tapauksessa mahdollista ja jopa kätevin kulkumuoto. Vähäpäästöisen liikkumisen edistäminen vaatii kuitenkin laajaa keinovalikoimaa: liikenteen päästöihin vaikuttaa niin kulkumuotojakauma, moottoriliikenteen käyttövoima kuin ajetut kilometrit. Jalan ja pyörällä liikkumiseen kannustaa myös turvallinen, esteetön ja viihtyisä kaupunkiympäristö. Kasvavassa kaupungissa myös laadukkaan viheralueverkoston ja kestävän infraverkoston turvaaminen ovat avainasemassa.

Kaupunkirakenteen ja liikkumisen teemassa on tunnistettu yhteensä 25 kpl lähivuosien toimenpidettä, joilla edistetään viiden aihealueen tavoitteita: yhdyskuntarakenne ja palvelut, liikkuminen, kaupunkiympäristö, viheralueverkosto ja tekniset verkostot. Toimenpiteistä jo 92 % prosenttia on vähintäänkin käynnistysvaiheessa. Lähivuosien toimenpiteiden määrä tulee kasva-

maan, kun muidenkin palvelualueiden toteutussuunnitelmat valmistuvat.

Seuraavilla sivuilla kuvataan kaupunkirakenteen ja liikkumisen tavoitetilat ja niitä mittaavat strategiset mittarit, sekä esitellään keskeisiä hankkeita ja tekoja kuluneelta vuodelta. Lisäksi kaikkien lähivuosien toimenpiteiden eteneminen on raportoitu tarkemmin sivulta 17 alkaen taulukkomuodossa.

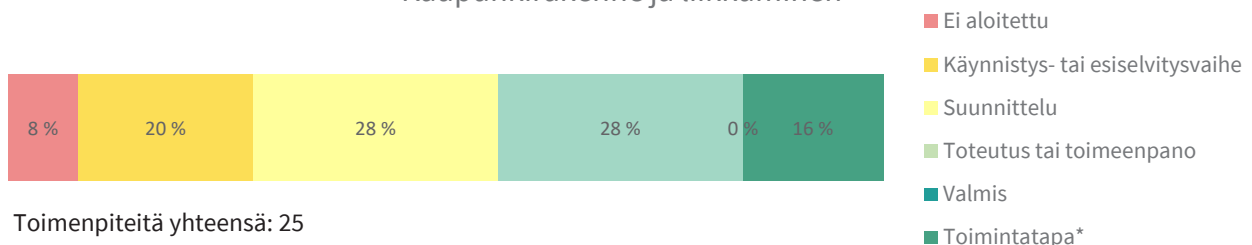
Tärkeä edistysaskel

Järvenpään yleiskaava 2040:n valmistelun loppuun saattaminen, lue lisää sivulta 11

Kiinnitä huomiota

Tieliikenteestä aiheutuu noin 40 % vuosittaisista päästöistä ja päästöt ovat laskeneet hitaasti verrattuna muihin sektoreihin.

Toimenpiteiden eteneminen Kaupunkirakenne ja liikkuminen

Toimenpiteitä yhteensä: 25

Kuvio 9. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, kaupunkirakenne ja liikkuminen

Tavoitetila 2030:

Järvenpää on yhdyskuntarakenteeltaan eheä ja raideliikenteeseen vahvasti tukeutuva seudullinen kaupunkikeskus.

Joukkoliikenteen mahdollistava väestötiheys, s. 11

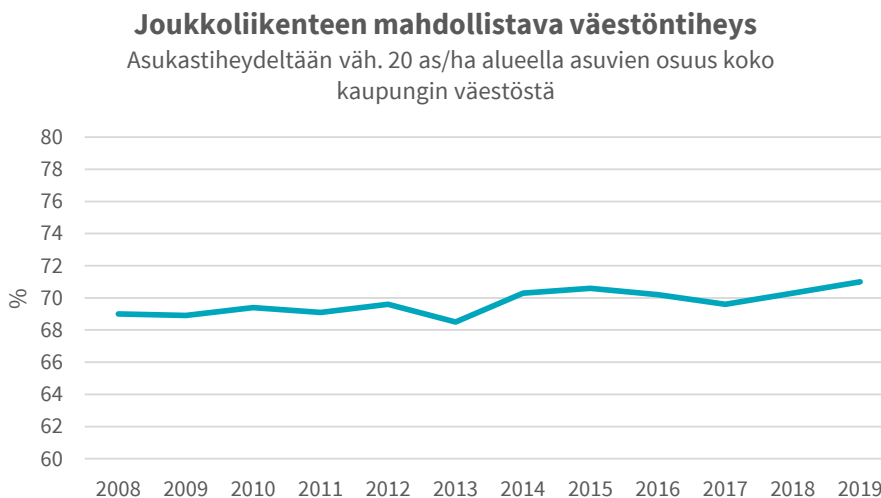
Koulujen, joukkoliikenteen ja päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, s. 12

Järvenpään yleiskaava 2040 ohjaa tiivistämää ja täydentämää kaupunkirakennetta

Järvenpään yleiskaava 2040 vietiin hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2020 päätteeksi. Yleiskaava tarkastelee kaupungin maankäyttöä vuoteen 2040 saakka. Kaupungissa arvioidaan asuvan tuolloin 60 000 asukasta ja olevan 15 000–17 000 työpaikkaa. Yleiskaava on keskeinen kaupungin yhdyskuntarakenteen kehittymistä ohjaava dokumentti. Yleiskaavan tavoitteet edistävät monelta osin myös resurssiivisuuden tavoitteita. Valmistelua ohjanneita tavoitteita olivat muun muassa, että yhdyskuntarakenne kehittyy eheänä ja keskustan vetovoima vahvistuu, liikennejärjestelmä palvelee keskeistä liikumista, peruspalvelut ovat hyvin saavutettavissa ja viherverkon jatkuvuus sekä luontoarvot varmistetaan.

Yleiskaavoituksessa tehtävät yhdyskuntarakenteen ohjaamisen, liikkumisen ja viherrakenteen ratkaisut vaikuttavat sekä alueella syntyvien päästöjen määrään että alueen kykyyn sopeutua muuttuvaan ilmastoon. Yleiskaavassa arvioitiinkin ensimmäistä kertaa kaavan vaikutuksia ilmastoon sekä ilmastonmuutokseen varautumiseen. Päästösektoreista yleiskaavoituksella voidaan vaikuttaa merkittävimmin liikenteen, energiantuotannon ja energiankulutuksen päästöihin. Yleiskaavalla luodaan siis edellytykset kokonaispäästöjen kannalta erittäin keskeisille sektoreille. Yksin maankäyttö ei kuitenkaan ratkaise päästökehitystä, vaan esimerkiksi liikkumistottumusten ja energiankulutuksen kannalta olennaisia ratkaisuja tehdään kaikilla suunnittelutasoilla ja kaupungin palvelutuotannossa.

Yli 70 % järvenpääläisistä asuu alueella, jolla väestötiheys täyttää vähimmäisedellytykset joukkoliikenteen järjestämiseksi. Mittari kertoo myös yhdyskuntarakenteen kehityksestä laajemmin. Luvun pysyessä korkeana nähdään, että uusi rakentaminen täydentää ja jatkaa olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta.

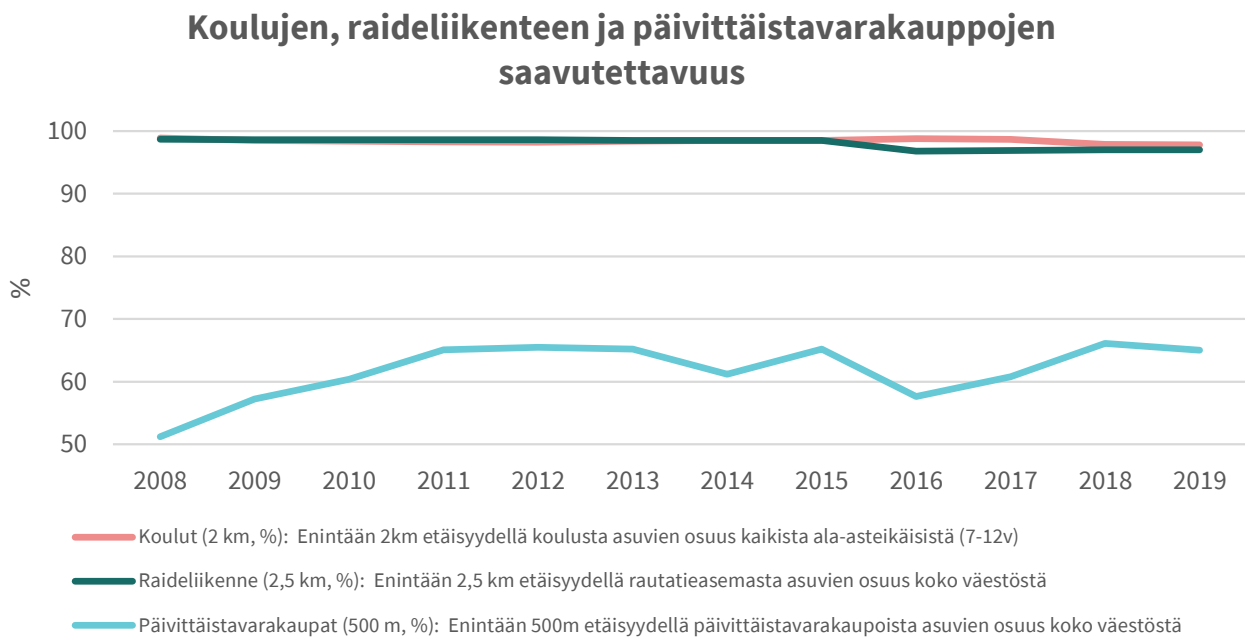

Kuvio 10. Joukkoliikenteen mahdollistavan väestötiheys (Lähde: Liiteri-tietopalvelu, SYKE)

Tulevina vuosina kaupungin kasvu tuo haastetta päästövähennysten aikaansaamiseen. Kokonaispäästöjä tulee pystyä vähentämään samaan aikaan, kun väestömäärä kasvaa ja sen myötä myös liikennemäärät, rakentaminen ja sähkön- ja lämmönkulutus. Toisaalta kasvava väestöpohja ja kasvun ohjaaminen tiiviiseen kaupunkirakenteeseen luovat edellytykset joukkoliikenteen palvelutason nostamiselle ja siten autoriippuvuuden ja liikkumistarpeen vähentämiselle monipuolisemman lähipalvelutarjonnan kautta. Energia- ja liikkumistarpeen kasvu onkin huomioitava koko suunnitteluprosessissa, jotta ei hukata tiiviin kaupunkiasumisen mahdollisuuksia asukaskohtaisten päästöjen vähentämisessä.

**Alakouluikäisistä 98 %
asuu korkeintaan 2 km
etäisyydellä koulusta.**

**65 %:lla
järvenpääläisistä on
päivittäistavarakauppa
500 m säteellä kotoa.**

Kuvio 11. Koulujen, raideliikenteen ja päivittäistavarakauppojen saavutettavuus (Lähde: Liiteri-tietopalvelu, SYKE)

Tavoitetila 2030:

Liikkuminen on vähäpäästöistä ja perustuu älykkääseen liikennejärjestelmään. Järvenpää on aito pyöräilykaupunki.

Kulikutapajakauma, s. 13
Autoistuminen, s. 13
Vaihtoehtoisten käyttövoimien autokanta, s. 14
Tieliikenteen päästöt, s. 14

Järvenpäästä aito pyöräilykaupunki

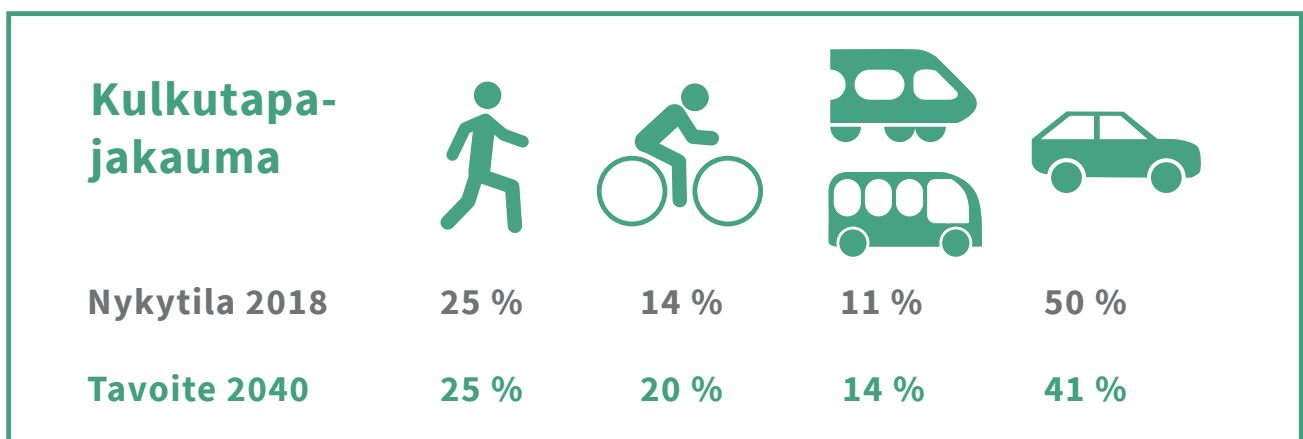
Järvenpään pyöräilyn kehittäminen perustuu kaupunginhallituksen vuonna 2019 hyväksymään kehittämissuunnitelmaan. Järvenpään kaupungin tavoitteena on olla aito pyöräilykaupunki. Pyöräiliikenteen kehittämissuunnitelma jakaa kaupungin kadut liikennekatuihin, joilla pyöräliikenne erotellaan autoliikenteestä sekä rauhallisen liikkumisen alueisiin, joilla järjestelynä on sekaliikenne. Kehittämissuunnitelma tuo kaupunkiin yksisuuntaiset pyöräiliikenteen järjestelyt, joiden avulla kaupungin pyörätieverkkoa voidaan tilatehokkaasti kehittää selkeäksi, turvalliseksi ja sujuvaksi. Kehittämissuunnitelman periaatteet huomioidaan kaikissa uusissa katusuunnitelmissa, ja keskeistä suunnittelussa on pyöräliikennejärjestelyn valitsemisen lisäksi risteysalueiden, reunakivien, näkemien ja valo-ohjauksen suunnittelu pyöräilijän kannalta toimiviksi.

Yksisuuntainen pyöräiliikenteen verkko rakentuu kaupunkiin vähitellen, kun uusia katusuunnitelmia toteutetaan. Pieniä muutoksia toteutetaan liikennemerkki- ja tiemerkitämuutoksina. Pyöräilyn kehittäminen näkyy lähivuosina keskusta-alueella siten, että uudet erotellut järjestelyt sekä ajoradalla pyöräily korvaavat vähitellen vanhat yhdistetyt jalankulku- ja pyöräväylät. Ensimmäiset yksisuuntaiset pyörätiet valmistuivat

Helsingintielle syksyllä 2020. Uusien pyöriteiden lisäksi Järvenpäähän on suunnitteilla pyöräiliikenteen viitoitus. Pyöräilyn kehittäminen on pitkäaikaista työtä, jonka onnistumisen mittareita ovat esimerkiksi pyöräiliikenteen kulkutapaosuus, pyöräilijämäärät ja pyöräiliikenteen onnettomuustilastot.

**Autoistuminen:
 Vuonna 2020
 Järvenpäässä on 0,48
 liikennekäytössä
 olevaa autoa/asukas.
 Vuonna 2011 vastaava
 luku oli 0,47 eli kehitys
 on ollut hillittyä.**

(Lähde: Tilastokeskus)

Kuvio 12. Kulikutapajakauma (Lähde: HSL liikkumistutkimus)

Liikennejärjestelmäsuunnitelma ohjaamaan liikenteen ja väylaverkon kehittämistä

Järvenpään yleiskaava 2040:n valmistelun yhteydessä tehtiin koko kaupungin kattava liikennejärjestelmäsuunnitelma, eli liikenteen ja väylaverkon kehittämistä ohjaava strateginen suunnitelma. Suunnitelman painopisteenä oli tutkia liikennejärjestelmän kehittämisen suhdetta liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen muodostumiseen.

Liikenteen osalta hiilineutraaliustavoitteeseen pääseminen toteutuu matkasuoritteiden, kulkumuotojakauman ja ajoneuvojen yksikköpäästöjen keskinäisen tulon kautta. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää ajoneuvojen teknistä kehitystä vähäpäästöisemmiksi sekä siirtymää yksityisautoilusta kohti kestävämpiä tapoja liikkua.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tunnistettiin ja arvioitiin Järvenpään olosuhteisiin sopivat keskeiset liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteet vähäpäästöisen liikenteen kokonaiskehittämiseksi. Työssä määriteltiin myös kulkumuotojakauman tavoitteet yleiskaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä. Esimer-

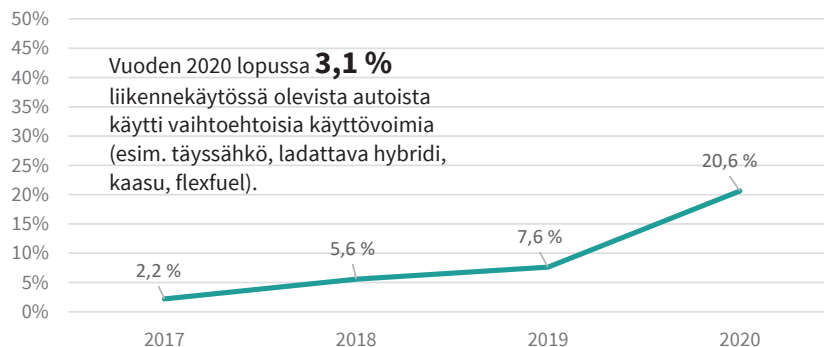
kiksi pyöräilyn osalta tavoitteena on, että 20 %:ssa päivittäisistä matkoista polkupyörä olisi pääasiallinen liikkumismuoto. Kulkumuoto tavoitteet sekä nykyinen kulkumuotojakauma on esitetty kuviossa 12. (Järvenpään kaupunki & ELY-keskus 2020)

Yksi työssä tunnistetuista muutostarpeista on vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistyminen. Tätä kehitystä seurataan yhtenä resurssiviisauden mittarina liikenteen osalta. Vaikka koko autokannan osalta vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus on vielä pieni, noin 3 %, näkyy selvä kasvava trendi ensirekisteröinneissä. Viime vuonna vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus ensirekisteröinneissä oli noin 20 %.

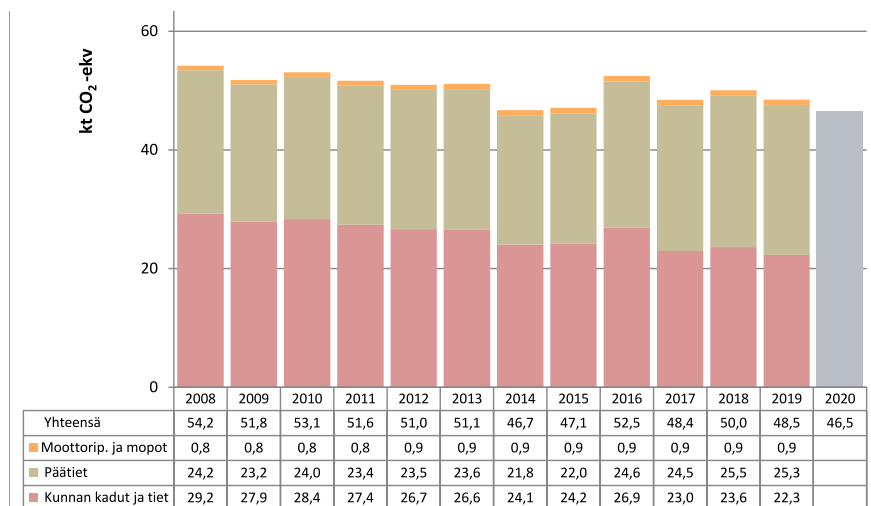
Liikenne aiheuttaa viidesosan Suomen kaikista kasvihuonekaasupäästöistä. Suomen tavoitteena on puolittaa kotimaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Järvenpäässä tieliikenteen päästöt muodostavat jopa 42 % kokonaispäästöistä ilman teollisuutta. Liikenteen sektorilla päästöjen väheneminen on ollut hidasta, joskin suunta on oikea. Liikennejärjestelmäsuunnitelma esittää laajan keinovalikoiman, jolla kaupunki ja muut toimijat voivat edistää liikenteen päästöjen vähentämistä.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien autokanta

Vaihtoehtoisia käyttövoimia käyttävien autojen osuuden ensirekisteröidyistä autoista

Kuvio 13. Vaihtoehtoisten käyttövoimien autokanta (Lähde: Traficom)

Kuvio 14. Tieliikenteen päästöt 2008–2020. Tieliikenne aiheuttaa 42 % Järvenpään päästöistä ilman teollisuutta. (Lähde: CO2-raportti)

Tavoitetila 2030:

Liikkumista tukeva, esteetön, viihtyisä ja turvallinen kaupunkiympäristö edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.

Liikenneonnettomuuksien määrä,
s. 15

Liikenneonnettomuuksien määrä on vähentynyt kymmenessä vuodessa, mutta lisääntynyt viime vuonna

Järvenpään liikenneturvallisuustilanteen kehittymistä arvioidaan vuosittain liikenneturvallisuustyöryhmässä. Kaupungin liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu vuosittain noin viisi kertaa käsittelemään laaja-alaisesti liikenneturvallisuuteen liittyviä aiheita. Toiminta on pitkäjänteistä ja suunnitelmallista. Turvallisuutta parantavia kohteita suunnitellaan ja toteutetaan vuosittain investointimäärärahojen puitteissa.

Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä on Järvenpäässä laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuosina 2015–2019 keskimääräinen henkilövahinko-onnettomuuksissa loukkaantuneiden tai kuolleiden määrä oli vain kolmannes vuosien 2005–2009 lukumäärästä. Kuitenkin vuonna 2020 henkilövahinko-onnettomuuksien määrä on noussut aiempiin vuosiin nähden, mahdollisesti koronapandemian aiheuttamista liikkumistottumuksien muutoksista johtuen.

Kuvio 15. Liikenneonnettomuuksien määrä, henkilövahinko-onnettomuudet (Lähde: Tilastokeskus)

Viheralueverkosto

Tavoitetila 2030:

Järvenpäässä on laaja ja yhtenäinen viheralueverkosto. Virkistysalueet ovat kaikkien asukkaiden helposti saavutettavissa.

Virkistysalueiden saavutettavuus, s. 16

Virkistysreittien kehittämistä ylikunnallisella yhteistyöllä

Lähivirkistysreittien ympärivuotinen käyttö on vahvassa kasvussa kaikissa ikäryhmissä. Vuoden 2020 aikana Järvenpää laati yhdessä naapurikuntien kanssa selvityksen virkistysreittien ylikunnallisen kehittämisen pohjaksi. Selvityksen tavoitteena oli luoda pohjaa sille, että tulevaisuudessa kaupunkimme on osa laajempaa reittien verkostoa.

Kaupungin sisällä on yleiskaavatyön yhteydessä varmistettu, että virkistysreitit ovat kaupungin läpi mahdollisia, palvelevat tulevaa kehitystä ja mahdollistavat reittien kehittämisen kuntarahoituksen ja kehittämishankkeiden kautta.

Olemassa olevista reiteistä tunnetuin on Tuusulanjärven ympärysreitti. Ylikunnallisen reittiselvityksen pohjalta pitkällä aikavälillä on tavoitteena kehittää pitkiä yhtenäisiä reittejä aina Sipoosta Keravan ja Järvenpään kautta Kellokoskelle tai Jokelaan. Järvenpäässä ylikunnalliset reitit olisivat helposti saavutettavissa neljän asemanseudun kautta.

Kehittäminen jatkuu kuntien omana työnä niin, että kukin selvitykseen osallistuvista kunnista tutkii tarkemmin omien reittiensä mahdolliset sijainnit ja selvittää toteuttamisedellytyksiä.

Virkistysreitit luovat puitteita myös lähimatkailulle, joka on resurssiviisas matkailumuoto.

Virkistysalueiden saavutettavuus: Noin 90 % järvenpääläisistä asuu korkeintaan 300 m päässä lähivirkistysalueesta.

Laskennassa on huomioitu vain vähintään 1,5 hehtaarin kokoiset viheralueet. Lisäksi esimerkiksi pienemmät puistot ja yksityispihat tarjoavat virkistysmahdollisuuksia kodin lähellä. Vuonna 2012 luku oli 90,1 ja vuonna 2018 89,5 %. Viimeisin laskenta on tehty vuonna 2018. (Lähde: Liitertietopalvelu, SYKE)

Tekniset verkostot

Tavoitetila 2030:

Kaupungin infrastruktuuri suunnitellaan, toteutetaan ja ylläpidetään resurssiviisaasti energia- ja materiaalitehokkuutta edistäen.

Kunnossapidon taso

Raportoinnin yhteydessä todettiin, että tiekartassa määritelty mittari kunnossapidon taso (=katu- ja viherkunnostuksen käyttötalousohjeitus €/m²) ei kuvaa tavoitteen edistymistä. Pyritään kehittämään aihealueeseen uusi mittari.

Toimenpidekohtainen seuranta- ja seuranta- ja seuranta-

Eteneminen ja ajantasaisuus –sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunnittelu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

Aihe-alue	Toimenpide	Aikajänne	Eteneminen ja ajantasaisuus	Tehtävä-tavoite	Sanallinen, toteuma 2020	Toiminnallinen mittari (mittayksikkö)	2018	2019	2020
Yhdyskuntarakenne ja palvelut	Eheä yhdyskuntarakenne Eheän yhdyskuntarakenteen tavoite ohjaa Järvenpään yleiskaavan 2040 valmistelua ja toteutusohjelmointia. Maankäyttöä ohjataan keskustaan ja asemaseuduilla.	2020-2021	Toimintatapa* Ajallaan	Yleiskaava hyväksytty tavoitteiden mukaisena: Kyllä	Järvenpään yleiskaava 2040 ohjaa rakentamaan asemaseudut tiiviisti ja täydentämään nykyistä yhdyskuntarakennetta. Käytännössä yleiskaavan toteuttaminen tapahtuu asemakaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.	-	-	-	-
	Keskustan kehittäminen Keskustaa kehitetään ja tiivistetään uudistavan täydentämisen keinoin, ensisijaisesti ydinkeskustan asumisen, toimi- ja liiketilöiden kannalta merkittävässä kohteissa.	2020-2023	Toimintatapa* Ajallaan	-	Keskustahankkeiden priorisointi asemakaavoituksen vuosittaista kaavoitussuunnitelmaa laadittaessa. Keskustan masterplanin suunnittelu käynnistäminen 2020.	Rakentamisen tehokkuus keskustassa tiivistyvä asemaseutu -vyöhykkeellä (k-m ² /m ²)	0,31	0,32	0,33
	Ilmastoviisaat asemaseudut Asemaseudut toteutetaan riittävän tehokkaina aseman potentiaali hyödyntäen. Asemaseuduilla sovelletaan ilmastoviisaan asemaseudun suunnitteluperiaatteita.	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	-	Ainolan aluekeskuksen asemakaavoituksessa huomioidaan kestävä kaupunkisuunnittelun suunnittelutavoitteita. Asemakaavan laadinta jatkuu 2021.	Rakentamisen tehokkuus asemaseuduilla tiivistyvä asemaseutu -vyöhykkeellä (k-m ² /m ²)	0,19	0,2	0,2
	Pientaloalueiden tiivistäminen Pientaloalueiden tiivistämishankkeilla mahdollistetaan täydennysrakentamista yhdyskuntarakenteen sisällä.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Saunakallion pientaloalueiden täydentävä asemakaavatyö käynnissä. Aiempien vuosien toteumat: Mikonkorpi (2015) 6401 k-m ² ja Satukallio (2017) 11 995 k-m ² .	Tiivistämishankkeiden toteuma (k-m ²)	0	0	arvio 1139
	Muuntojoustavat ja monikäyttöiset tilat Vahvistetaan muuntojoustavien ja monikäyttöisten (julkiset/kaupalliset, asuminen/palvelut/liikunta) tilojen toteuttamista mm. kaavamääräysten, viitesuunnitelmien ja hankkeiden kautta.	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	-	Harjulan ja JYK:n koulujen suunnittelussa kiinnitetty monipuolisesti huomiota tilojen monikäyttöisyyteen ja iltakäyttöön.	Monikäyttöisiä tiloja edistävät kaavat tai suunnitelmat (kertymä, kpl)	-	-	1 (Harjula)
	Raideliikenteen kehittäminen Painotetaan Järvenpään junaliikenteen kehittämistarpeita seutusuunnittelussa sekä vastuuviranomaisten suuntaan.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Junavuorojen lisäämisen edellytysten toteutumista tuettu seutu-yhteistyössä.	Junavuorojen määrä (Helsinki-Järvenpää lähijunien lkm / arkivrk)	-	-	86
Liikuminen	Liityntäpysäköinnin kehittäminen Huolehditaan riittävästä liityntäpysäköinnistä sekä pyörille että autoille ja kannustetaan infraratkaisilla kestävien kulkumuotojen käyttöön. Varaudutaan sähköautojen osuuden kasvuun liityntäpysäköinnin ratkaisussa. Uusitaan selvitys liityntäpysäköinnin käyttäjien lähtöpisteistä. Ainolan aseman liityntäpysäköinti toteutetaan pääradan 2. vaiheen yhteydessä.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	Liityntäpysäköinnin käyttäjäselvitys tehty (2021): Ei	Hanke saatu KUHA-rahoituslistalle 1. prioriteetiluokkaan.	Tyytyväisyys liityntäpysäköintiin, HSL (x/5, 2 vuoden välein)	-	3,9/5	-
	Vaihtoehtoisten käyttövoimien autokannan edistäminen Lisätään sähköautojen latauspaikkojen määrää liikenteen solmukohdissa (aikaistettu toimenpide). Tarjotaan tietoa latauspisteistä. Tehdään yhteistyötä yksityisten latauspaikkojen, kaasutankkausasemien ja bioetanolin jakelun mahdollistamiseksi. Asemakaavoituksessa ja hankkeissa huomioidaan sähköautojen lataustarpeet.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	Kartta latauspisteistä kaupungin sivuilla: Kyllä	-	Julkisten lataustalppien ja kaasutankkausasemien määrä (kpl)	-	9	13
	Autopaikkamitoitus Tutkitaan autopaikkamitoituksen pienentämistä kaavoituksessa ja asuinrakentamisen hankkeissa sekä autopaikkamäärän kompensointia yhteiskäyttöautopaikkojen sijoittamisella tontille. Seurataan yhteiskäytön sopimusmallien kehittymistä rakentajan ja As Oyn sitouttamiseksi.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Asemakaavoituksen uudet autopaikkamääränormit ohjaavat suunnitteluohjeet laadittu ja hyväksytty Kaupunkikehityslautakunnassa. Toteutus alkanut ja jatkuu vuoden 2021 asemakaavatyössä.	Asemakaavat, joissa mahdollistettu (kertymä, kpl)	-	-	0
	Joukkoliikenteen palvelutaso Joukkoliikenteen määrärahaa tarkistetaan ja tarpeet palvelutason parantamiseksi huomioidaan talousarviovalmistelussa.	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	-	-	Joukkoliikenteen budjetti (palvelujen osto/vuosi, M€)	0,96	1,03	1,03
	Joukkoliikenteen informaatio ja palvelut Kehitetään joukkoliikenteen aika- ja reitti-informaatiota ja digitaalisia palveluita (mm. reaaliaikaisen sijainnin palvelu, mobiililippu)	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	Sijaintipalvelu ja mobiililippu otettu käyttöön: Ei	-	-	-	-	-
	Bussiliikenteen kalusto Joukkoliikenteen kaluston laatuvaatimuksia ja päästötasoa tiukennetaan kilpailutusten yhteydessä.	2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	-	-	-	-	-
	Joukkoliikenteen reitit Joukkoliikenteen reittejä suunnitellaan kaupungin palveluverkko huomioon ottaen. Tunnistetaan syrjäisimpien alueiden haasteet ja potentiaaliset alueet, joilla kysyntää voisi olla. Edistetään kutsuliikenteen hyödyntämistä osana joukkoliikennettä.	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	-	-	Sisäisen bussi- ja palveluliikenteen matkustajamäärä (nousuja/kk)	9889	8560	5828
	Pyöräliikenteen kehittäminen Pyöräilyn edistämiseksi varataan vuosittainen määräraha kaupungin talousarvion investointiohjelmassa ja toimenpiteet pyöräilyn edistämiseksi määritellään vuositasona. Katusuunnittelussa huomioidaan jalankulun ja pyöräilyn prioriteetit yleiskaavan linjauksia toteuttaen.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelman toimenpiteitä edistetty suunnittelussa.	Investointiohjelman varattu määräraha (t€ / vuosi)	-	-	200
	Pyöräilyn ja jalankulun huomioiminen työmaaajajestyksissä Huomioidaan pyöräilyn ja jalankulun tarpeet työmaaajajestyksissä paremmin.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Isojen hankkeiden työnaikaiset kevyen liikenteen yhteydet huomioitu asfaltoituina (esim. Helsingintie)	-	-	-	-
	Pyöräilyn laatuikäytävät ja ylikunnalliset reitit Kehitetään pyöräilyn laatuikäytäviä ja ylikunnallisia reittejä.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Merkittävintä ylikunnallista reittitarvetta (radan varren pyörätie) pidetty yllä seudullisena hankkeena. KUHA-listauksessa 2. prioriteetin hanke, jota pyritään edistämään ratasuunnittelun yhteydessä.	-	-	-	-

Toimenpidekohtainen seurantataulukko

Eteneminen ja ajantasaisuus -sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunnittelu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

	Pyöräsäilytyksen parantaminen rakennushankkeissa Edellytetään hankkeissa ja kilpailutuksissa laadukkaita pyöräsäilytyksen, -huollon ja katuliittymien ratkaisuja. Kannustetaan samoin yksityisiä rakentajia ja suunnittelijoita.	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	-	Pyöräpysäköinnin laatusa pyritty parantamaan kaupungin rakennushankkeiden suunnittelussa. Pyöräpysäköinti nostetaan esiin jo tontinluovutus- ja suunnittelukilpailujen vaiheessa ja asia seuraa mukana toteutukseen asti.	-	-	-	-
	Liikenneturvallisuuden parantaminen Suojatieturvallisuutta edistetään tiedotuksella sekä teknisillä ratkaisuilla uusi tieliikennelaki huomioiden. Kaupungin liikenneturvallisuus suunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä edistetään jatkuvana käytäntönä. Määritellään vuosittaiset painopisteet ja tavoitteet.	2020-2023	Toimintatapa* Ajallaan	-	Kaupungin liikenneturvallisuus suunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä on edistetty jatkuvana käytäntönä.	-	-	-	-
	Lähipuistonhoitaja-toiminta Asukkaita ja yhdistyksiä kannustetaan puistojen hoitoon lähipuistonhoitajatoiminnalla.	2020-2023	Toimintatapa* Ajallaan	-	Tilaisuuksia tai talkoita ei voitu alkuvuoden jälkeen järjestää koronan takia. Yhteyttä on pidetty sähköpostitse.	lähipuistohoitajien määrä // järjestetyt tilaisuudet (kpl)	9	9	9 // 1
	Kouluhankkeiden lähiympäristösuunnittelu Toteutetaan ja kehitetään lähiympäristösuunnittelua kouluhankkeissa. Uudet päiväkotit ja kouluhankkeet suunnitellaan siten, että kohteeseen saapuminen on turvallista ja helppoa kaikilla liikkumismuodoilla, painottaen jalankulkua ja pyöräilyä. Palveluiden suunnittelussa ja sijoittamisessa huomioidaan riittävät tilavaraukset jalankulku- ja pyöräily-yhteyksille ja pyöräpysäköinnille. Järvenpään yhteiskoulun korjaus- ja rakentamishankkeessa lähiympäristö suunnitellaan turvalliseksi ja monipuoliseksi eri toimintoja ja eri-ikäisiä käyttäjiä ajatellen.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	JYK-hankkeessa laadittu laajempi alueen lähiympäristösuunnitelma. Pihasuunnittelu on käynnissä ja katu- ja kunnallistekniikan suunnittelu käynnistymässä. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteisiin on kiinnitetty huomiota mm. tarkastelemalla pyöräilyn saapumissuunnat eri käyttäjäryhmiä ajatellen.	-	-	-	-
	Kestävä liikkuminen erityisryhmähankkeissa Erityisryhmähankkeissa huomioidaan kohderyhmän tarpeet kävely- ja pyöräily-ympäristön suunnittelussa ja palvelurakenteen tarkastelussa.	2020-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-	-	Taksikuljetusten määrä / erityisasumisen piirissä olevat asukkaat	Mittarin tietojen keruu ei ole mahdollista eikä kokonaisliikenteessä vaikuttavuudeltaan merkittävä. Toimenpide huomioidaan osana pyöräilyn ja jalankulun kehittämistä.		
	Lähiavustajien riittävyys Järvenpään yleiskaava 2040:ssä ja sen toteutusohjelmoinnissa varmistetaan lähiavustajien riittävyys sekä keskeisten viheryhteyksien ja -alueiden säilyminen. Varmistetaan riittävät viheralueet ja taskupuistot asemakaavoituksella.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Yleiskaava hyväksytty, keskeiset lähiavustajien riittävyttä tuettu uudella lähiavustajien-merkinnällä sekä osoittamalla keskeiset laajemmat alueet ja yhteydet. Uusia lähiavustajia asemakaavoitettu Lepola IV asemakaavaan; toisaalta viheraluetta kavennettu mm. Pajalassa Iltapuistossa.	Virkistysalueiden saavutettavuus (% väestöstä, jotka asuvat korkeintaan 300m etäisyydellä vähintään 1,5ha kokoisesta viheralueesta)	89,5	Uusin tieto vuodelta 2018	
	Kestävä liikkuminen liikunta- ja virkistyskohteissa Liikunta- ja virkistyskohteet suunnitellaan ja kehitetään siten, että kohteeseen saapuminen on helppoa kaikilla liikkumismuodoilla, painottaen jalankulkua ja pyöräilyä.	2020-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-	Jampan liikuntapuiston asemakaavan muutustyötä on jatkettu.	-	-	-	-
	Seudulliset virkistysreitit Tehdään seudullista yhteistyötä virkistysreittien suunnittelussa ja toteutuksessa.	2020-2023	Suunnittelu Ajallaan	-	Seudullisia virkistysreittisuunnitelmaa laadittiin kuntayhteistyönä vuoden 2020 aikana ja viimeistellään 2021. Suunnitelmassa tunnistetaan keskeiset yhteystarpeet ja potentiaaliset seudulliset virkistysreitit ja laaditaan alustava suunnitelma mahdollisille reiteille. Päätökset virkistysreittien toteuttamisesta tehdään erikseen.	-	-	-	-
	Infran peruskorjaus Infran peruskorjauksen budjetti pidetään investointiohjelmassa 1,5 milj. eurossa aiemman 1 milj. euron sijaan. Peruskorjausta tehdään ennakoivasti, estämään laadun heikkenemistä ja korjausvelan kasvua.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	-	Infran peruskorjauksen budjetti (M€)	-	-	1,5

Kaupunkiympäristö

Virkistysalueverkosto

Tekniset verkostot

Energia, materiaalit ja kulutus

Energia-, materiaali- ja kulutusvalinnoilla vaikutetaan merkittävästi kaikkiin resurssiviisauden tavoitteisiin. Energiantuotannon ja -kulutuksen ratkaisut ovat avainasemassa päästövähennystavoitteiden toteutumiseksi. Kasvavassa kaupungissa myös energiantarve kasvaa jatkuvasti. Energiankulutuksen kasvuun voidaan kuitenkin merkittävästi vaikuttaa muun muassa uusien rakennusten energiatehokkuudella sekä olemassa olevan rakennuskannan energiaremonteilla.

Materiaali- ja raaka-ainevalinnoissa voidaan edistää resurssiviisautta kokonaisvaltaisesti, oli sitten kyse rakennusten ja infran rakentamisesta, irtaimiston hankinnasta tai ateriapalveluista. Tuotteiden valinnalla vaikutetaan paitsi päästöihin, myös jätteen määrään ja luonnonvarojen kulutuksen tasoon. Tavoitteena onkin, että kaupungin hankinnat ja investoinnit edistävät kestävä kehitystä kokonaisvaltaisesti.

Kiertotalouden edistäminen edellyttää myös jätehuollon prosessien kehittämistä niin, että materiaalit kiertävät yhteiskunnassa mahdollisimman pitkään. Esimerkiksi muovin kierrätyksen tehostuminen lisää kehitysmahdollisuuksia uusiomuovista tehdyille tuotteille. Kaupunki pyrkii omassa toiminnassaan vähentämään jätteen määrää sekä tehostamaan kierrätystä ja edistää tavoitteita laajemmin yhteistyössä alueen jäteyhtiön kanssa.

Tässä teemassa on tunnistettu yhteensä 32 kpl lähivuosisien toimenpidettä, joilla edistetään viiden aihealueen

tavoitteita: energiatehokkuus, energiantuotanto, kiertotalous, hankinnat ja ruokajärjestelmä. Toimenpiteistä 75 % prosenttia on vähintäänkin käynnistysvaiheessa. Lähivuosisien toimenpiteiden määrä tulee kasvamaan, kun muidenkin palvelualueiden toteutussuunnitelmat valmistuvat. Myös monia kaupunkikehityksen toimenpiteitä edistetään tiiviissä yhteistyössä tytäryhtiöiden ja muiden palvelualueiden kanssa. Muun muassa julkisen rakentamisen hankkeet ovat tästä hyvä esimerkki.

Seuraavilla sivuilla kuvataan energian, materiaalien ja kulutuksen tavoitetilat ja niitä mittaavat strategiset mittarit, sekä esitellään keskeisiä hankkeita ja tekoja kuluneelta vuodelta. Lisäksi kaikkien lähivuosisien toimenpiteiden eteneminen on raportoitu tarkemmin sivulta 26 alkaen taulukkomuodossa.

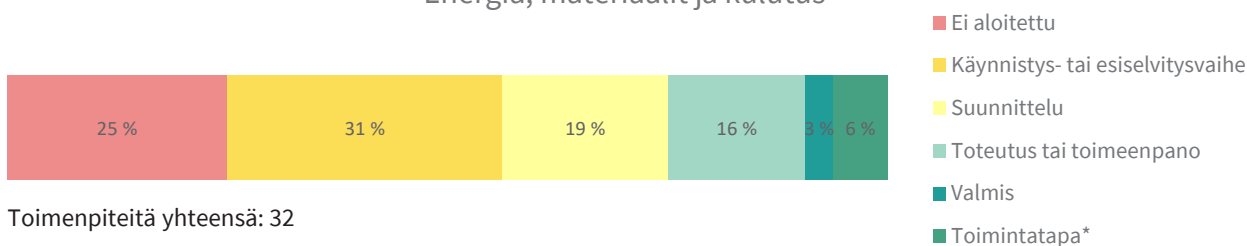
Tärkeä edistysaskel

Kaupungin kiinteistöissä luovutaan öljylämmityksestä, lue lisää sivulta 22

Kiinnitä huomiota

Kasvavassa kaupungissa rakentamisen energia- ja materiaaliratkaisuilla voidaan vaikuttaa alueen päästöihin ja hiilijalanjälkeen merkittävästi.

Toimenpiteiden eteneminen Energia, materiaalit ja kulutus

Kuvio 16. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, energia, materiaalit ja kulutus.

Tavoitetila 2030:

Järvenpää on energiatehokkuuden edelläkävijä.

Lämmön ja sähkön kulutus kaupungin omissa kiinteistöissä, s. 20

Rakennusten energialuokka, s. 20

Kulutussähkön päästöt, s. 6

Energiatehokkuutta kehitetään systemaattisesti

Mestaritoiminta ja Järvenpään kaupunki tekevät aktiivisesti töitä energiatehokkuuden parantamiseksi kaupungin kiinteistöissä. Vuonna 2020 käynnistettiin energiatehokkuuden pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) valmistelu, jonka tavoitteena on koota ja koordinoita kaupungin kiinteistöissä tapahtuvat ja tehtävät energiatoimenpiteet.

Suunnitelma auttaa myös toteuttamaan Järvenpään KETS-tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet. KETS on Kuntien ja valtion energiatehokkuus-sopimus, jonka Järvenpää on solminut nyt jo toista kertaa. Vuoteen 2025 mennessä on tavoitteena, että sähkön ja lämmön kulutus kaupungin kiinteistöissä laskee 7,5 % vuoden 2015 tasosta.

Jo nyt kaikki kaupungin uudisrakennukset ja peruskorjaukset suunnitellaan energiatehokkaiksi. Vuonna 2020 valmistui kaksi päiväkotia, Hyvinvointikampuksen ja Saunakallion päiväkodit, kumpikin A-energialuokkaan.

Sähkönkulutus kaupungin kiinteistöissä 2020

(kulutussähkö + sähkölämmitys, maalämpöpumppujen käyttösähkö)

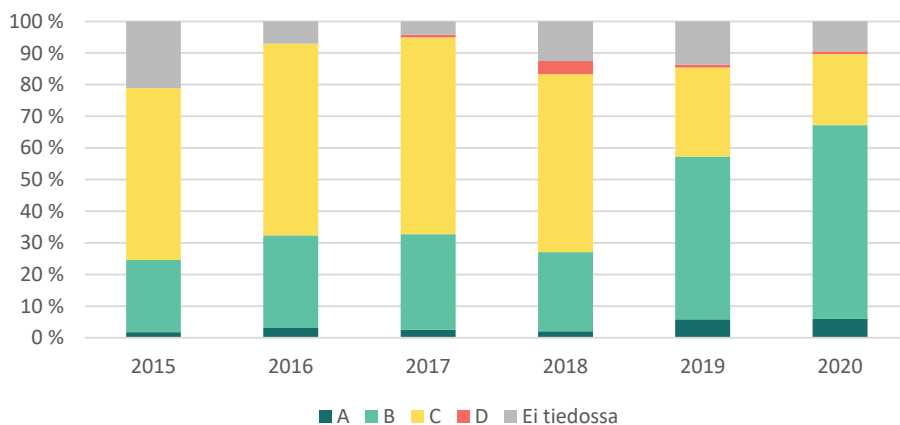
13 297 MWh

Lämmönkulutus kaupungin kiinteistöissä 2020

19 456 MWh

Asuinrakennusten energialuokka

Osuus vuoden aikana valmistuneista asuinrakennuksista

Kuvio 17. Asuinrakennusten energialuokka (Lähde: Rakennusvalvonta)

Myllytien–Valtuustonkadun kortteliin rakentuu moderni ja ekologinen puukerrostalokortteli

Hankkeessa haettiin toteutuskumppania korttelin kaavoituskumppaniksi kesällä 2020. Korttelin keskeisen sijainnin takia kumppanin valinta tehtiin 100 % laatuun perustuen. Tonttimaan hinta oli ennalta määritelty. Kaupunkikuvallisten tavoitteiden ja asumisratkaisun ohella keskeisessä asemassa laatukilpailussa oli resurssiviisaustavoitteet. Kaupungin sisäinen arviointiryhmä arvioi tavoitteiden toteutumista kaikkien jätettyjen korttelisuunnitelmien osalta.

Kumppanuushaussa asetettiin reunaehdoksi, että suunnittelussa tulee huomioida strategisen Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan tavoitteiden toteutuminen. Toteutusehdotuksessa toimijoiden tuli esittää energiatuotannon malli, pysäköinti- ja pyöräparkkiratkaisu, alustava hulevesien hallintasuunnitelma luonnonmukaisia hallinnankeinoja painottaen, sekä tutkia mahdollisuuksia viherpinta-alan säilyttämiseen ja viherkattoihin/-pihoihin. Haussa painotettiin sitä, että konkreettiset resurssiviisaat ratkaisuehdotukset huomioidaan laatuarvioinnissa. Lisäksi rakennusten tuli olla vähintään A-energialuokkaa.

Kaikissa jätetyissä toteutusehdotuksissa oli vaatimusten mukaan kiinnitetty huomiota resurssiviisaustavoitteisiin. Yksin laatuun perustunut arviointi antoi myös mahdollisuuden tämän näkökulman painottamiseen sekä konkreettisten ratkaisuehdotusten tarkasteluun arvioinnissa.

Voittajaksi valittiin Lehdon Trä-Trio ehdotus, jossa resurssiviisaat tavoitteet oli laajasti huomioitu. Kyseessä oli puurakentamisen hanke, jota arvotettiin laatuarvioinnissa korkealle, koska puurakentaminen vaikuttaa rakennuksen hiilijalanjälkeen. Lehto lupasi tehdä myös hiilijalanjälkilaskelman toteutussuunnitteluvaiheessa. Hiilijalanjälkilaskelmia ei ole vastaavissa hankkeissa Järvenpäässä juurikaan toteutettu.

Lehto oli kiinnittänyt puurakentamisen ja hiilijalanjäljen ohella huomiota myös muihin ympäristönäkökulmiin. Toteutettavan kohteen materiaaleina tulitisiin hyödyntämään mahdollisimman paljon uusiutuvia raaka-aineita ja otetaan huomioon kiertotalousnäkökulma. Koko korttelin jätehuolto keskitettäisiin yhteisiin syväkeräysastioihin. Ehdotuksessa nostettiin esille myös energiankäyttö, -kulutus ja -seuranta.

Kumppanuushaun jälkeen käynnistyi kumppanuuskaavoitus loppuvuodesta 2020. Asetettujen reunaehtojen sekä voittajasuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen ja lupauksen toteutumista tullaan seuraamaan läpi kaavoitus- ja toteuttamisprosessin. Myös rakentamistapaohjeessa huomioidaan resurssiviisausnäkökulma.

Alustava havainnekuva Myllytien–Valtuustonkadun korttelista. Kuva: Lehto Group Oyj.

Tavoitetila 2030:

Energiantuotanto on fossiilitonta ja hiili-neutraalia. Uudisrakennukset toteutetaan uusiutuvia energialähteitä hyödyntäen. Vähähiiliset lämmitysratkaisut ovat merkittävältä osin korvanneet öljylämmityksen.

Erillislämmityksen päästöt, s. 6

Kaukolämmön päästöt, s. 6

Kaupungin kiinteistöissä luovutaan öljylämmityksestä

Osa kaupungin kiinteistöistä on vanhoja, ja niissä on ollut käytössä öljylämmitys. Öljylämmityksestä on vuoden 2020 aikana luovuttu Vanhankylänniemen kartanolla ja Haarajoen koululla. Näiden myötä kaupungille ei enää jää pysyvään käyttöön öljylämmitettyjä kiinteistöjä.

Vanhankylänniemen kartano on 1800-luvun rakennus, joka on viime vuosina ollut kahvila, kokous- ja juhlatilakäytössä.

Haarajoen koulun vanhin rakennus on vuodelta 1926. Erillinen koulurakennus on rakennettu 1955 ja laajennettu vaiheittain. Koulun lisäksi rakennuksessa toimii päiväkotia.

Molemmissa kohteissa nykyinen öljylämmitysjärjestelmä korvataan pääosin maalämpöjärjestelmällä. Maalämpöjärjestelmällä voidaan korvata suurin osa käytettävästä fossiilisesta polttoaineesta. Maalämpöjärjestelmällä tuotetaan yli 90 % kiinteistön energiakulutuksesta.

Erillislämmityksen päästöt laskevat hitaasti

Erillislämmityksen ja kaukolämmön päästökehitys on kuvattu raportin sivulla 5 päästökatsauksen yhteydessä. Erillislämmityksen päästöihin on huomioitu kaikki erillislämmitetyt (öljy, puu ja maakaasu) rakennukset. Erillislämmitys aiheuttaa noin 11 % Järvenpään kokonaispäästöistä ilman teollisuutta. Päästöt ovat laskeutuneet hitaammin kuin monen muun sektorin päästöt.

Vuoden 2020 aikana kaupunki tiedotti valtion energia-avustuksista sähköisissä kanavissa sekä järjestämällä Energiaillan taloyhtiöille yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja Uudenmaan energianeuvonnan kanssa.

Koko Järvenpään alueella on Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tietojen perusteella käytössä 1399 öljylämmityslaitteistoa. Ilmoituksia uusista öljylämmityslaitteistoista ei ole enää viime vuosina tullut juuri lainkaan.

**Järvenpäässä on noin
1400 öljylämmitettyä
kiinteistöä**

Tavoitetila 2030:

Järvenpäässä toimitaan kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.

Jätteen määrä ja kierrätysaste,
s. 7-8

Kaupungin omassa toiminnassa syntyvät jätteet, s. 8

Jätteiden käsittelyn päästöt, s. 6

Yhteinen lähikeräyspiste jätehuoltoratkaisuksi Lepolan uudelle pientaloalueelle

Lepolassa pilotoidaan Järvenpään ensimmäistä kiinteistöjen yhteistä lähikeräyspistettä. Pilottihankkeessa on selvitetty toteutuksen reunaehdoja ja kartoitettu prosessia ja huomioon otettavia vastuita rakentamisessa ja ylläpidossa. Hankkeessa huomioidaan myös nykyiset jätelaki- ja jätehuoltomääräykset ja varaudutaan tulevaisuuteen.

Lähikeräyspisteen toivotaan helpottavan lajittelua ja siten nostavan kierrätysastetta. Lajittelusta tehdään mahdollisimman helppoa, mielekästä ja saavutettavaa asukkaille. Samalla pyritään rauhoittamaan aluetta jätteiden keräyksen vaatimalta liikenteeltä alueen sisällä. Keräyspiste tullaan rakentamaan kevään 2021 aikana. Kiertokapula ottaa tyhjennyksen hoitoonsa ja solmii jätehuoltosopimukset asukkaiden kanssa.

Pilotissa toteutetusta keräyspisteestä halutaan kerätä myös käyttökokemuksia jatkoa ajatellen.

Muovinkeräys laajenee uusien jätehuoltomääräyksiensä myötä

Vuoden 2020 aikana astuivat voimaan uudet jätehuoltomääräykset jätelautakunta Kolmenkierron toimialueella, johon Järvenpääkin kuuluu. Keskeinen muutos on, että muovipakkausjätteen erilliskeräys tulee pakolliseksi vähintään viiden asuinhuoneiston kiinteistöillä. Samalla muovinkeräys tulee kunnan järjestettäväksi, minkä johdosta kunnallinen jäteyhtiö Kiertokapula Oy aloittaa keräyksen Järvenpäässä 1.3.2021.

Liikuntalaitoksille laadittiin kestävän kehityksen suunnitelma

Järvenpään kaupungin liikuntapalveluiden hallinnoimille liikuntalaitoksille uimahalliin, jäähalliin ja liikuntakeskus Piiroseen on tehty kestävän kehityksen kartoitus, jonka myötä käynnistetään kestävän kehityksen edistämistyö.

Kartoituksessa toteutettiin kysely uimahallin henkilöstölle. Kyselyn mallina käytettiin Suomen ympäristöopisto SYKLI:n ja Ympäristöosaavustuksen materiaaleja. Lyhyen aikavälin kehittämissuunnitelmiksi kartoituksessa nousivat henkilöstön jätteiden lajittelumahdollisuuksien ja ohjeistuksen lisääminen sekä kaikkien yhteistoimijoiden tiedottaminen ajankohtaisista liikuntalaitoksista koskevista asioista. Toistaiseksi laitoksissa on ollut lajittelupisteet vain sekajätteelle, paperille ja kartongille. Jatkossa mukaan halutaan ainakin bio- ja muovi, mahdollisesti myös lasi ja metalli.

Lajittelun tehostamisesta tehtiin kokeilu, jossa uima- valvomossa kerättiin kaikkia haluttuja jättejakeita. Jätteitä kertyi eniten seka-, muovi- ja biojätteeseen. Kokeilun johtopäätös oli, että lajittelun jatkumista kannatettiin.

Tavoitetila 2030:

Kaupungin hankinnat ja investoinnit edistävät kestävä kehitystä.

Ympäristökriteerejä sisältävien hankintojen osuus

Mittaria ei ole vielä kehitetty hankintajärjestelmään.

Kaupunkitekniikan hankintoihin asetetaan ympäristökriteereitä

Kaupunkitekniikan hankintoihin on jo pidemmän aikaa sisällytetty ympäristökriteereitä, ja hankintakriteereitä kehitetään jatkuvasti. Ylläpidon alueurakassa ja rakentamispalveluiden kilpailutuksissa kuorma-auto-, henkilöauto- ja pakettiautokaluston vähimmäisvaatimuksina on käytetty EURO5-luokkaa. Työkoneet täyttävät StageIIA-luokituksen vaatimukset. Energiatohokkuus on huomioitu alueurakan pisteytyksessä. Kaupunkitekniikan ylläpito- ja huoltopalveluihin on hankittu ensimmäinen leasingsähköauto.

Liikennesuunnittelun puolella bussiliikenteen kilpailutuksessa asetettiin vähimmäisvaatimukseksi EURO6-päästöluokka.

Myös laajempi kehittäminen ympäristönäkökohtien huomioimiseksi hankinnoissa on käynnistetty hankintapalveluiden ja kaupunkikehityksen yhteistyönä.

Bussiliikenteen kilpailutuksessa korotettiin lähipäästöihin vaikuttavan EURO-luokituksen vaatimustasoa.

Ruokajärjestelmä

Tavoitetila 2030:

Ruokatuotantoketju on kestävä.

Ruokahävikin määrä

Ruokahävikin määrästä ei ole vielä saatavilla seurantatietoa.

Töitä ruokahävikin vähentämiseksi

Järvenpään yhteiskoulussa panostettiin ruokahävikin vähentämiseen. Koulun ruokahävikin pienentämiseen, kierrätyksen edistämiseen ja kouluviihtyvyyden lisäämiseen keskittyvä ehdotus menestyi Lasten ja Nuorten Ääni -huippukokouksen äänestyksessä alkuvuodesta 2020. Hankkeessa mm. selvitettiin tarjoilu- ja lautashävikin määriä ja päätettiin hankkia kouluille hävikkivaakoja seurannan jatkamiseksi.

Kouluilla on käytetty myös digitaalisia ruokahävikin seurantajärjestelmiä, kuten biovaakaa ja hävikkimestari-sovellusta.

Eläkeläisillä, työttömällä ja vähävaraisilla on ollut mahdollisuus ostaa ylijäämäruokaa Kartanon, Koivusaaren, Kinnarin kouluilla sekä Järvenpään yhteiskoululla. Vuonna 2020 toiminta jouduttiin kuitenkin tilapäisesti keskeyttämään koronapandemian vuoksi.

Ateriapalvelut on panostanut hävikin vähentämiseen myös Lean-toimintamallia kehittämällä sekä tiedottamalla asiakkaita.

Kaupunki osallistuu vuosittain valtakunnalliseen hävikkiviikkoon.

Toimenpidekohtainen seuranta-aulukko

Etenemisen ja ajantasaisuus -sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu
 ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe
 ■ Suunnittelu
 ■ Toteutus tai toimeenpano
 ■ Valmis
 ■ Toimintatapa

Aihe-alue	Toimenpide	Aikajänne	Eteneminen ja ajantasaisuus	Tehtävä-tavoite	Sanallinen, toteuma 2020	Toiminnallinen mittari (mittayksikkö)	2018	2019	2020
Energiatehokkuus	Pitkän tähtäimen suunnitelma energiatehokkuuden edistämiseksi Laaditaan pitkän tähtäimen suunnitelma energiatehokkuuden edistämiseksi ja varataan tarvittavat resurssit.	2020-2021	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	PTS-laadittu: kesken	Tehdään Mestareiden kanssa, vuodelle 2021 varattu 50 000€	-	-	-	-
	Lämmön, sähkön ja veden kulutusseuranta Kehitetään kaupungin kiinteistöjen lämmön, sähkön ja vedenkulutuksen seuranta. Järvenpään Vesi toteuttaa etäluentoprojektissa suurkuluttajille etälueuttavat mittarit, tutkitaan etäluentaa myös omakotitaloille.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	etäluenta-verkon rakentaminen ja veden kulutus-portaalin avaaminen: ei aloitettu	Kulutusseurannan kehittäminen: Kaupungin kiinteistöissä kehitetty GM:n ajantasaisuutta	Omakotitaloihin asennettavat etälueuttavat vesimittarit (kpl)	-	-	-
	Ekotukitoiminta Aktivoidaan uudelleen ekotukitoiminta kaupungin kiinteistöissä. Kannustetaan kaupungin kiinteistöjen käyttäjiä energiatehokkuuteen konkreettisilla esimerkeillä. Järjestetään kiinteistöjen käyttäjien energiatehokkuusinfoja.	2020-2021	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	-	ekotukitoiminnassa mukana olevat kiinteistöt (kpl)	2	2	5
	LED- ja älyvalaistus Katuvaloja vaihdetaan LED-valoiksi järjestelmällisesti. Uudet katuvalot toteutetaan aina LEDinä. Saneerausten yhteydessä toteutetaan älyohjausvaloja julkisiin rakennuksiin ja ulkotiloihin (esim. liikuntapaikat, leikkipuistot).	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Älyvalo-ohjauksen toteuttaminen: Eri vaihtoehtojen selvittäminen aloitettu.	LED-valojen osuus katuvalojarjestelmästä (%)	-	-	15
	Kysyntäjousto Selvitetään kysyntäjouston laajentamismahdollisuudet kaupungin ja JMA:n kiinteistöissä. Jatketaan yhteistyötä yritysten kannustamiseksi mukaan resurssi- ja kysyntäjousto-hankkeeseen.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Mestariasunnoissa yli puolet kysyntäjoustopissa, kaupungin kiinteistöistä selvitetään	Kysyntäjouston piirissä olevat kiinteistöt (kpl)	-	-	-
	Uudisrakennusten energiatehokkuus Kaikki julkinen rakentaminen toteutetaan vähintään A-energialuokkaan, elleivät rakennuksen terveellisyys, toiminnalliset vaatimukset tai tekniset reunaehdot muuta edellytä. Nolla- ja plusenergiaratkaisuja tutkitaan.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	-	Julkisen rakentamisen uudisrakennukset vähintään energialuokkaa B, mieluummin A	Vähintään A-energialuokkaan toteutetut julkiset uudis- tai kunnostusrakentamisen hankkeet, valmistuneiden hankkeiden osuus (kpl, %)	-	-	2 (päivakotieja)
	Lämpökamerakuvaus Tehdään lämpökamerakuvaus kohdennetuilta alueilta ja yhdistetään kaupunkimalliin.	2022-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-	Alueet, joilla kuvaus tehty: -	-	-	-	-
	Isännöitsijäyhteistyö Kehitetään isännöitsijäyhteistyötä ympäristönäkökulman vahvistamiseksi.	2020-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-	Järjestettiin taloyhtiöille suunnattu energia-ilta.	Tilaisuuksia järjestetty (kpl)	-	-	1
Energiantuotanto	Uusiutuvan energian kuntakatselmus Tehdään uusiutuvan energian kuntakatselmus.	2022	Ei aloitettu Ajallaan	Ei aloitettu / kesken / valmis: ei aloitettu	-	-	-	-	-
	Uusiutuva energia rakennushankeissa Kaupungin uudishankkeiden lämmityslähteeksi valitaan maalämpö tai kaukolämpö. Uusiutuvia energialähteitä käytetään kaikissa hankkeissa, joissa se osoitetaan ekotehokkaimmaksi ja kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi vaihtoehdoksi. Hybridijärjestelmiä tutkitaan tapauskohtaisesti.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	-	Maanlämpö valitaan, jos se on vain mahdollista. Aurinkopaneelit asennetaan tai tehdään ainakin valmius.	Julkisten rakennusten lämmitysmuodon jakauma (%)	-	-	-
	Yhteistyö energiayhtiön kanssa Käydään säännöllisesti keskustelua alueen energiayhtiön kanssa päästövähennystavoitteen edistämiseksi.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	Neuvottelut järjestetty: kyllä	Kaukolämpötoiminta siirtyi vuoden 2020 aikana Fortum Oyj:ltä Vantaan Energia Keski-Uudellemaalle. Kaupunki on tavannut toimijoiden kanssa ja käynnistänyt yhteistyön.	-	-	-	-
Rakentaminen	Peruskorjaus- ja purkuhankkeiden ympäristönäkökulma Selvitetään ja kehitetään keinoja, joilla kaupunki voi edellyttää ympäristönäkökulman huomioimista peruskorjaus- ja purkamishankkeissa.	2020-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-	Ympäristönäkökulman huomioiminen kuluneen vuoden peruskorjaus- ja purkuhankkeissa: ei seurantatietoa Purkuhankkeissa materiaalit kierrätetään aina metalli, puu, seka, koska jätekustannukset halvempia.	-	-	-	-
	Hiilijalanjäljen laskenta rakennushankkeissa Kaikissa julkisissa rakennushankkeissa laaditaan elinkaarilaskelma hiilijalanjäljen, energiaratkaisujen ja kustannusten osalta. Kaikki elinkaarihokkeat ratkaisut toteutetaan. Kerätään tietoa hiilijalanjäljestä rakennushankkeissa olemassa olevia standardeja hyödyntäen, ja lähdetään parantamaan tulosta. Rakennusvalvonta osallistuu YM:n hankkeeseen, jossa määritellään vaatimuksia rakentamisen hiilijalanjäljelle. Laskenta pyritään ottamaan koeluonteisesti käyttöön erityisesti kaupungin omissa hankkeissa jo ennen sitä koskevien säädösten voimaantuloa.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Tehty kehittämissyö hiilijalanjälkilaskennassa: Rakennusvalvonta on osallistunut YM:n hankkeeseen, jossa määritellään vaatimuksia rakentamisen hiilijalanjäljelle, Kouluhankkeisiin (JYK, Harjula) laadittu resurssivissaus-ohjeistus ml. hiilijalanjälkilaskenta	Kuluneen vuoden julkisen rakentamisen hankkeet, joissa tehty hiilijalanjälkilaskelma (kpl)	-	1	1

Toimenpidekohtainen seurantataulukko

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunnittelu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

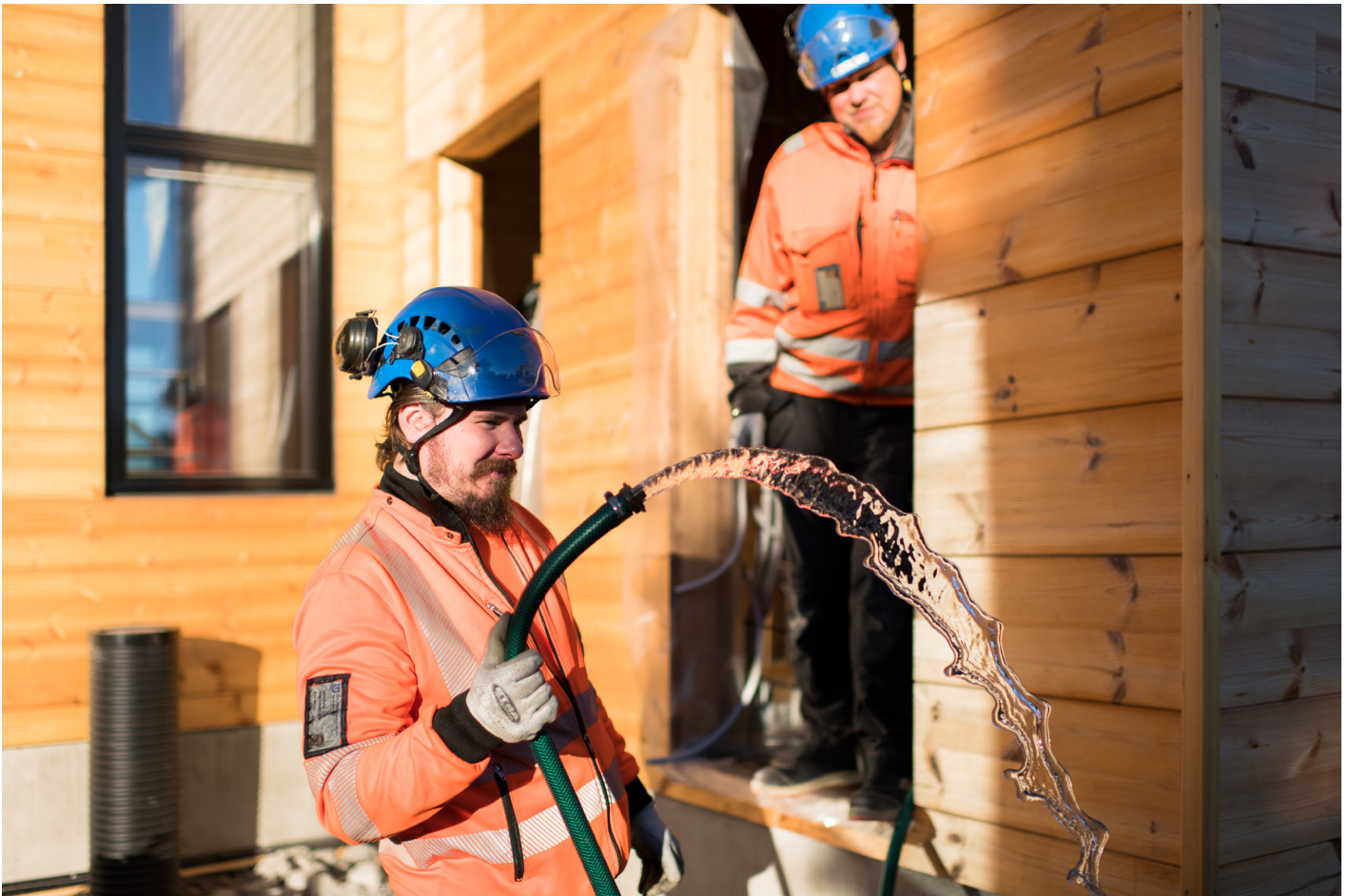
Rakentaminen	Vähähiilisen rakentamisen kannustimet ja ohjaukseinot Tutkitaan kannustimia ja ohjaukskeinoja hiilineutraalille rakentamiselle (tontinluovutus, kaavoitus, maankäyttösopimukset). Sisällytetään konkreettisia hiilineutraalius- ja resurssiavausvaatimuksia hankkeisiin ja rakentamisen aikaisiin järjestelyihin jo kilpailutusvaiheessa. Kaavaratkaisussa, -selostuksessa ja rakentamistapaohjeissa käsitellään resurssiavaus. Velvoitetaan, ohjataan ja kannustetaan resurssiavausta edistäviin ratkaisuihin. Kehitetään resurssiavausta ajattelua kaavoituksessa kaavatalouslaskelmien avulla (mm. rakentamisen ja katujen mitoituksen optimointi, huomioiden vaikutukset resurssiavauden eri osa-alueisiin).	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-		Vuoden aikana kaavoituksessa ja hankkeissa toteutetut keskeiset toimet: Lepola IV asemakaavassa ja Sävelpuiston kaavaluonnosaineistossa käsitelty resurssiavausta. Kouluhankkeisiin (JYK, Harjula) laadittu resurssiavaus-ohjeistus ml. hiilijalanjälkilaskenta.	Osuus vuoden aikana valmistuneista kaavoista, jossa käsitelty resurssiavaus (%)	-	-	20
	Lepola IV:n resurssiavaus Lepola IV:n kaavassa ohjataan resurssiavauteen.	2019-2022	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-		Toteutuneet resurssiavaat ratkaisut: Pientalokortteleiden yhteinen jätekeräyspiste. Rakentamistapaohje korostaa resurssiavausta rakentamista.	-	-	-	
	Ainolan aluekehittämishankkeen resurssiavaus Ainolan aluekehittämishanketta edistetään resurssiavauden periaatteiden mukaisesti.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-		Aluekehittämishankkeelle asetetut tavoitteet ja eteneminen: Aluesuunnittelu ja asemakaavatyö jatkuu tarkentuvien tavoitteiden kanssa 2021.	-	-	-	
	Puurakentaminen Edistetään puurakentamista pilottihankkeiden kautta. Määritellään pilottikohteet.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	Pilottikohteet määritellyt: ei		Vuoden 2020 aikana haettiin ja saatiin rahoitusta puurakentamisen selvityshankkeelle, jossa laaditaan työkirja vähähiilisen rakentamisen edistämiseksi ja lasketaan kahden kohteen hiilijalanjälkiverailut eri materiaaleilla. Hanke toteutetaan vuoden 2021 aikana.	Julkisen puurakentamisen kohteet (kpl)	-	-	-
	Vähähiilisen rakentamisen periaatteet Laaditaan vähähiilisen rakentamisen periaatteet / toimintaohje ohjaamaan kaupunkikehityksen prosessia.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	Ei aloitettu / kesken / valmis: kesken		Vuoden 2020 aikana haettiin ja saatiin rahoitusta puurakentamisen selvityshankkeelle, jossa laaditaan työkirja vähähiilisen rakentamisen edistämiseksi ja lasketaan kahden kohteen hiilijalanjälkiverailut eri materiaaleilla. Hanke toteutetaan vuoden 2021 aikana.	-	-	-	
	Rakennusvalvonnan vähähiilisen rakentamisen ohjaukseinot Laaditaan yhteistyössä Hyvinkään rakennusvalvonnan kanssa periaatteet, joilla kannustetaan ja ohjataan uudis- ja korjausrakentajia energiatehokkaisiin, vähähiilisiin ja rakennusten elinkaaren kannalta turvallisiin ja terveellisiin ratkaisuihin rakennusvalvonnan. Rakennusvalvonnan henkilöstölle järjestetään aiheesta koulutusta.	2021-2022	Ei aloitettu Ajallaan	Ei aloitettu / kesken / valmis, koulutusta järjestetty: ei aloitettu	-		-	-	-	1
Kiertotalous	Urakoiden ja kunnossapidon resurssiavaus Urakoiden ja kunnossapidon työvaiheet sovitaan yhteen ja ympäristöstä kuormittavat työvaiheet toteutetaan ympäristöstä säästävästi. Tehostetaan rakentamistöiden koordinointia ja valvontaa. Määritellään toimintatavat.	2021-2022	Ei aloitettu Ajallaan	Toimintatavat määritellyt: ei		Resurssiavaus huomioidaan tulevilla hankinnoissa.	-	-	-	
	Maamassojen koordinaatio Laaditaan maamassojen sekä infran rakennus- ja purkujätteen hyödyntämisen selvitys ja toimenpidesuunnitelma. Kehitetään rakentamiseen kelpaamattomien ylijäämämaiden hyötykäyttöä paikallisesti viherrakentamisessa (kumpareet, meluvallit, ...).	2020-2021	Suunniteltu Ajallaan	Toimenpidesuunnitelma laadittu: ei		Maamassojen hyödyntäminen paikallisissa kohteissa: Tehdään suunnitelma maamassojen kierrätyksestä kaupungin rakennus- ja purkuhankkeissa	-	-	-	
	Rakennusmateriaalien kierrätys Huomioidaan rakennus- ja purkujätteen kierrätys sekä valittavien rakennusmateriaalien kierrätettävyyden rakennushankkeiden kilpailutuksissa.	2020-2023	Toimintatapa Ajallaan	-		Kuvaus vuoden aikana toteutuneista hankkeista: Purkuhankkeissa materiaalit kierrätetään aina metalli, puu, seka, koska jätekustannukset halvempia.	-	-	-	
	Infrarakentamisen kiertotalouskoulutus Järjestetään koulutusta energia- ja materiaaletehokkaiden sekä kiertotaloutta tukevien ratkaisujen käytöstä infrarakentamisessa.	2021	Ei aloitettu Ajallaan	Koulutusta järjestetty: ei			Koulutuksiin osallistuneet (kpl)	-	-	-
	Jätteen vähentäminen kaupungin toiminnassa Määritellään tavoite kaupungin toiminnassa syntyvän jätteen vähentämiseksi, parannetaan lajittelua ja tehostetaan seurantaa.	2020	Toimintatapa Ajallaan	Tavoite määritellyt: kyllä (-5% 2023 mennessä ja -10% 2027 mennessä)			Kaupungin toiminnassa syntyvät jätteet (t/vuosi)	1671	1352	1208
	Ylijäämäkaluston kierrätys Tehostetaan kaupungin ylijäämäkaluston kierrätystä.	2021-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-		Kauken vuoden aikana toteuttamat toimet: Ylijäämäkalusto ja -kalusteet kierrätetään myymällä tai lahjoittamalla niin pitkälle kuin vain mahdollista.	-	-	-	
	Jätehuollon perusmaksu Selvitetään jätehuollon perusmaksun käyttöönottoa jätehuollon palvelutason määrittelyn myötä.	2021-2023	Valmis Ajallaan	-		Perusmaksun valmistelun tilanne: Asiasta annettu lausunto 2020. Päätös käyttöönotosta tehty 2020.	-	-	-	
	Kiinteistöjen ja asukkaiden jäteneuvonta Kehitetään asukkaille järjestettävää jäteneuvontaa alueella yhteistyössä Kiertokapulan kanssa. Ohjataan kierrätystä kiinteistöillä lupakäsittelyn yhteydessä, jotta jo suunnitteluvaiheessa varattaisiin riittävät jätteiden käsittelytilat erilaisille jätelajeille.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-		Keskeiset jäteneuvonnan edistämisen toimet: Kiertokapula Oy hoitaa keskitetysti	-	-	-	
	Muovinkierrätyksen edistäminen Myötävaikutetaan ja tehdään yhteistyötä muovinkeräystä koskeissa asioissa, kun niitä jatkossa jätelautakunta Kolmenkierrossa tai Kiertokapula Oy:ssä suunnitellaan ja käsitellään.	2020-2021	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-		Muovin kierrätyksen tilanne: Asiasta annettu lausunto 2020. Jätelain mukainen keräys aloitetaan Järvenpäässä 3/2021.	-	-	-	

Toimenpidekohtainen seurantataulukko

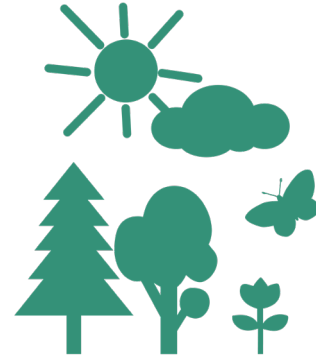
Etenemisen ja ajantasaisuus -sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunnittelu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

	Korttelikeräys Parannetaan pientaloalueiden lajittelemahdollisuuksia yhteisillä lajittelupisteillä. Toteutetaan korttelikeräyspiste Lepola IV:n pientaloalueelle. Tutkitaan korttelikeräyksen edellytyksiä olemassa olevilla alueilla sekä kaikilla uusilla pientaloalueilla.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	-	Lepola IV:n alueelle korttelikeräyspisteen suunnittelu 2020 ja toteutus 2021.	Korttelikeräyspisteet (kertymä, kpl)	0	0	0
Hankinnat	Kaupunkitekniikan hankinnat Kaupunkitekniikan suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon hankintoihin sisällytetään ympäristökriteereitä. Huomioidaan ympäristövastuullisuus puitesopimusten kilpailutuksissa.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	-	Keskeisten hankintojen kuvaus: Järvenpään puiden ja puistometsien hoitopalvelut 2020-2022; Kaikissa rakentamisen urakoissa on kaluston päästökriteerit yhtenevästi kone- ja kuljetuspalveluiden kriteerien kanssa. Kalusto- ja kuljetuskriteereitä kuvattu tarkemmin toimenpiteessä 57.	Ympäristökriteereitä sisältävien hankintojen osuus kaupunkitekniikan hankinnoissa	-	-	ei seurantatietoa
	Rakennustyömaiden energiatehokkuus Edellytetään rakennustyömaiden ja yleisten alueiden ylläpidon toiminnassa käytettävän energiatehokkaita koneita ym. ja suositetaan matalan energian materiaaleja.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	-	Keskeiset hankkeet ja hankinnat: Tällä hetkellä infran rakentamisessa matalan energian työkonien ja materiaalien saatavuus on vielä heikkoa. Seurataan kehitystä ja otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön.	-	-	-	
	Kuljetus- ja liikennehankinnat Kuljetus- ja liikennehankintojen kilpailutuksiin sisällytetään energiankulutus, CO2-päästöt ja EURO-päästöluokka vähimmäisvaatimuksina. Työajoneuvoissa tutkitaan mahdollisuuksia sähkö- ja kaasukäyttöisiin ajoneuvoihin.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Asetetut minimivaatimukset energiankulutus, CO2-päästöt, EURO-luokka: Bussiliikenteen kilpailutuksessa asetettiin vähimmäisvaatimukseksi EURO6-päästöluokka. Ylläpidon alueurakassa ja rakentamispalveluiden kilpailutuksissa kuorma-auto-, henkilöauto- ja pakettiautokaluston vähimmäisvaatimuksina käytetty EURO5-luokkaa. Työkoneet täyttävät StagellIA-luokituksen vaatimukset. Energiatehokkuus on huomioitu alueurakan pisteytyksessä. Yksi leasing sähköauto hankittu ylläpito- ja huoltopalveluihin.	-	-	-	

Ympäristön tila

Elinvoimaisen kaupunkiluonnon turvaaminen on tärkeää luonnon monimuotoisuuden kannalta, mutta kaupunkiluonto ja viheralueiden elinvoimaisuus vaikuttaa merkittävästi myös asukkaiden virkistyskokemukseen. Lisäksi viheralueet ja viherelementit, niin luonnonmukaisemmat kuin rakennetummat, ovat tärkeässä roolissa muun muassa hulevesien hallinnassa ja miellyttävien pienilmastojen luomisessa.

Ympäristön tilaan vaikutetaan olennaisesti vesien suojelulla. Tavoitteena on, että Tuusulanjärven ekologinen tila olisi hyvä vuoteen 2027 mennessä. Tällä hetkellä tila on tyydyttävä, kun se vielä muutama vuosi sitten oli välttävä. Vesistöjen suojelua edistetään myös hulevesien hallinnalla sekä pohjavesiä ja pienvesiä vaalimalla. Tiiviissä kaupunkiympäristössä myös melu- ja ilmanlaatukysymykset ovat arkipäivää, ja vaikuttavat kaupunkiympäristön terveellisyyteen ja viihtyisyyteen.

Ympäristön tila -teemassa on tunnistettu yhteensä 20 kpl lähivuosien toimenpidettä, joilla edistetään neljän aihealueen tavoitteita: ilmastonmuutokseen varautuminen, vesistöt, luonnon monimuotoisuus sekä ilmanlaatu ja melu. Toimenpiteistä 85 % prosenttia on vähintäänkin käynnistysvaiheessa.

Seuraavilla sivuilla kuvataan ympäristön tilan tavoitteet ja niitä mittaavat strategiset mittarit, sekä esitellään keskeisiä hankkeita ja tekoja kuluneelta vuodelta. Lisäksi kaikkien lähivuosien toimenpiteiden eteneminen on raportoitu tarkemmin sivulta 34 alkaen taulukkomuodossa.

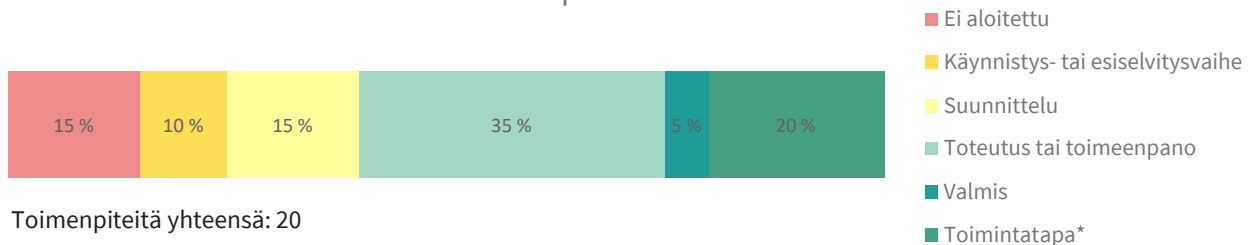
Tärkeä edistysaskel

Loutinoja kuntoon -hankkeessa luotiin hulevesien hallinnan toimintamalli

Kiinnitä huomiota

Luontopohjaiset ratkaisut ja vihertehokkuus tiiviisti rakennetuilla alueilla

Toimenpiteiden eteneminen Ympäristön tila

Kuvio 18. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, ympäristön tila

Tavoitetila 2030:

Järvenpää on ilmastokestävä kaupunki.

Ilmastomuutokseen varautuminen

Muuttuvaan ilmastoon varautumista arvioidaan tunnistettujen toimenpiteiden seurannan kautta.

Loutinoja kuntoon -hankkeessa kehitettiin hulevesien hallinnan toimintamalli

Hulevesien hallinnan tarve korostuu jatkuvasti sekä tiivistyvän kaupunkirakenteen että ilmastomuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden yleistymisen myötä. Järvenpäässä kehitetään hulevesien hallintaa systemaattisesti.

Vuoden 2020 päätteeksi saatettiin loppuun Ympäristöministeriön rahoittama, vuosien 2018–2020 aikana toteutettu ”Loutinoja kuntoon” -kärkihanke. Hankkeen päätoteuttajana oli Järvenpään kaupunki ja yhteistyökumppaneina toimivat Keski-Uudenmaan ympäristökeskus sekä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesien- suojeluyhdistys ry VHSVY.

Hankkeessa kartoitettiin Loutinojan valuma-alueen hulevesien muodostumisalueet, arvokkaat luontokohdet ja tulvariskialueet. Vedenlaatua, ravinteita ja haitta-aineita sekä virtaamaa seurattiin maankäytöltään erilaisilla osavaluma-alueilla ja tulokset suhteutettiin valuma-alueen maankäyttöön.

Tulosten perusteella laadittiin suositukset valuma-alueen hulevesien käsittelystä. Valuma-alueen keskiosaan, Kartanonseudun alueelle laadittiin yleissuunnitelmatasoinen ideasuunnitelma luontoperusteisista hulevesien hallintarakenteista. Yhteistyötä eri hulevesitoimijoiden välillä edistettiin hulevesityöryhmän toiminnan avulla. Hankkeesta järjestettiin loppuwebinaari, jonka kohderyhmänä oli Vantaanjoen vesistöalueen asiantuntijat ja virkamiehet sekä muut asiasta kiinnostuneet.

Hankkeen lopputuotteena luotiin Järvenpään hulevesitoimijoiden työskentelyn pohjaksi toimintamalli, joka pitkällä tähtäimellä:

- vähentää Tuusulanjärveen kohdistuvaa hulevesikuormitusta
- säilyttää Loutinojan ekologisen viherkäytävän ympäristön rakentamispaineista huolimatta
- rakentaa luonnonmukaisia hulevesien käsittelyratkaisuja, jotka elävöittävät maisemaa
- lisää asukkaiden tietoisuutta hulevesistä ja puroluonnon merkityksestä

Vinkkejä kiinteistöille

Hulevesien pidättäminen tontilla hidastaa veden virtaamaa ja vähentää tulvahaittoja

- Käytä päällystettyjä pintoja vain kulkureiteillä
- Kerää kattovedet talteen ja käytä kasteluvetenä
- Johda hulevesiä viherpainanteisiin tai sadeputtarhaan
- Suosi puita, pensaita ja perennoja
- Rakenna viherkatto tai hyödynnä maanlaisia viivytyrakenteita

Loutinoja-hankkeessa tuotettiin monipuolista viestintämateriaalia hulevesitietoisuuden lisäämiseksi.

Tavoitetila 2030:

Tuusulanjärven sekä pienvesien ja pohjavesien tila on hyvä. Tuusulanjärvi on kaupunki- ja luonnonympäristön ydin.

Tuusulanjärven tila, s. 31

Tuusulanjärven
ekologinen tila
Tyydyttävä

Tuusulanjärven tila on parantunut pitkäjänteisellä työllä

Tuusulanjärven tilan parantamiseksi on tehty pitkäjänteistä työtä Tuusulanjärvi-hankkeessa. Vuoden 2019 alusta lähtien Tuusulanjärven kunnostuksen koordinaatio on ollut Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen vastuulla, ja Järvenpään kaupunki ja Tuusulan kunta rahoittavat hanketta yhteisesti. Vuonna 2019 Tuusulanjärven ekologisen tilan todettiin parantuneen välttämättä tyydyttäväksi. Vaikka leväkukintoja vielä esiintyy, alusveden happiongelmat ovat vähentyneet ja klorofylli- ja ravinnepitoisuudet pienentyneet.

Isokydönpurolla suunniteltiin kunnostustoimia

Isokydönpurolla on poikkeuksellisen laaja, runsasravinteisten purovarsilehtojen kokonaisuus. Isokydönpuro laskee Keravanjokeen. Purolla tehtiin viime vuonna kalataloudellinen inventointi ja sähkökoekalastus, jonka tavoitteena oli selvittää mm. virtapaikkoja ja kalastollista potentiaalia.

Etenkin puron alajuoksu Lemmenlaakson luonnonsuojelualueen läheisyydessä on säilynyt hyvin ja on lohikalojen kannalta potentiaalinen virtapaikka.

Vuoden 2020 aikana haettiin ja saatiin Ympäristöministeriön avustus hankkeelle, jossa muun muassa tehdään hoitotöitä ja seurantaa Isokydönpuron alajuoksulla vuosina 2021–2022.

Nummenkylän ja Kellokosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelma valmistui

Järvenpää ja Tuusula laativat yhteisen suojelusuunnitelman päivityksen Nummenkylän ja Kellokosken pohjavesialueille. Nummenkylän pohjavesialue sijaitsee Järvenpään ja Tuusulan rajalla, Järvenpään pohjoisosassa.

Suojelusuunnitelmissa esitetään pohjavesialueille suojelutoimenpiteitä. Tärkeitä toimenpiteitä ovat mm. pohjavesisuojaukset liikenneväylillä ja vaihtoehtoiset liukkaudentorjuntakeinot. Myös öljysäiliöiden säännöllinen huolto on tärkeää, tai öljylämmityksestä luopuminen, jolloin voi samalla pienentää erillislämmityksestä aiheutuvia päästöjä.

Suojelusuunnitelmissa tunnistettujen toimenpiteiden etenemistä tullaan seuraamaan pohjavesien suojelun seurantaryhmässä.

Isokydönpuro (Renko 2016)

Tavoitetila 2030:

Luonnon monimuotoisuuden säilymiseen panostetaan ja elinvoimainen kaupunkiluonto on turvattu.

Luonnonsuojelualueiden pinta-ala, s. 32

Tuusulanjärven itärannalla suojeltiin tervaleppäkorpia

Suojeltujen alueiden määrä kasvoi, kun ELY-keskus suojeli rajauspäätöksellään kolme Luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisen suojellun luontotyypin esiintymää Tuusulanjärven itärannalla. Kohteet ovat Suvirannan tervaleppäkorpi, Tervanokan pohjoinen tervaleppäkorpi ja Tervanokan eteläinen tervaleppäkorpi. Alueiden pinta-ala on yhteensä noin 1,9 ha.

Järvenpäässä on ennestään kaksi luonnonsuojelualuetta: Lemmenlaakson lehto (91,2 ha) ja Laurilantien varressa sijaitseva Ketosukkulakoin suojelualue (0,7 ha).

Tuusulanjärven itärannan tervaleppäluhta (Nieminen & Manninen, 2019)

Luonnonsuojelualueiden ja rajauspäätöksellä suojeltujen luontotyyppien pinta-ala yhteensä

93,8 ha

Puistometsien hoitosuunnitelma valmistui

Järvenpää kaupungin puistometsien hoitosuunnitelma vuosille 2021–2031 on ensimmäinen koko kaupungin asemakaavoitetun alueen kattava pitkän aikavälin suunnitelma. Suunnitelman tarkoituksena on tuottaa käytännön työkalut ja ohjeistukset puistometsien hoidolle, jossa tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, turvallisena ja terveellisenä. Lähimetsät toimivat myös arvokkaina oppimisympäristöinä.

Hoitosuunnitelma kattaa yhteensä noin 210 hehtaaria, joista 195 hehtaaria on varsinaista taajamametsää ja loput maisemallisia muita elementtejä.

Hoitosuunnitelmasta käy ilmi, että 72 % puistometsien pinta-alasta on uudistuskypsää metsikköä. Varttuneiden metsien hoitotoimenpiteet ovat lähinnä harvennuksia, erikoishakkuut liittyvät pääosin ojalinjojen raiwaamiseen tai metsätuhojen korjaamiseen.

Hoitotoimenpiteillä ja harvennuksilla tavoitellaan turvallisia, kaupunkiympäristön muutoksia ja metsätuhon ja hyvin kestäviä ja elinvoimaisia metsiä. Kevyestikin harvennettu taajamametsä kestä hyvin kaupunkiympäristöä ja siihen kohdistuvaa kovaa käyttöpainetta. (Hotma 2020)

Toteutettavasta metsätyöohjelmasta tullaan julkaisemaan kaupungin nettisivuilla tiedote ja työkohteilla käytetään maastotiedotteita. Tapauskohtaisesti järjestetään asukastapaamisia maastossa.

Tavoitetila 2030:

**Ilmanlaatu on koko kaupunkialueella hyvä.
Asukkaat eivät altistu pitkäkestoiselle
ympäristömelulle.**

Ilmanlaatu, s.33

Tieliikenteen ilmanlaatuhaitat ovat pienentyneet tasaisesti

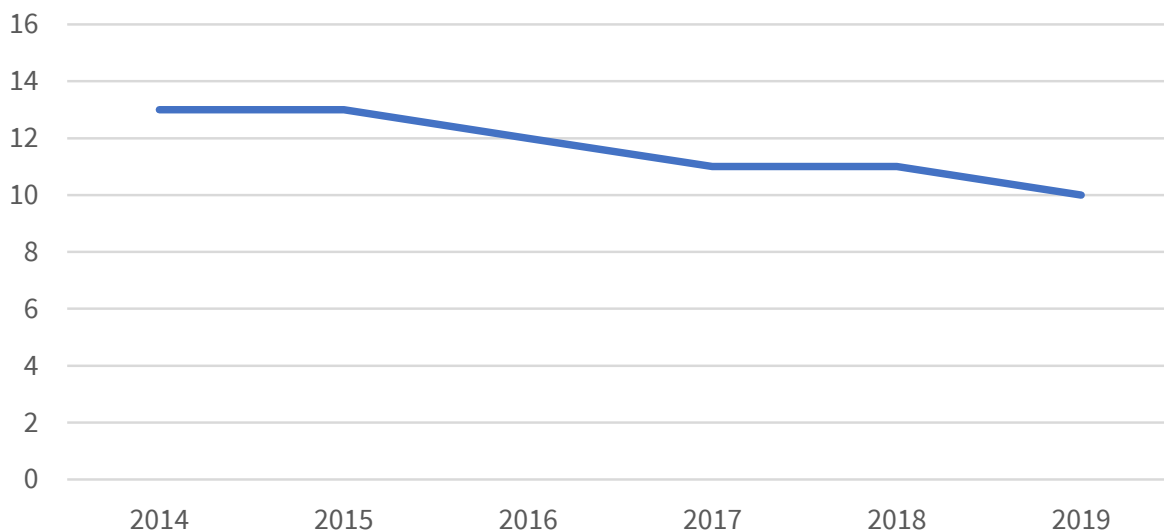
Järvenpäässä tieliikenteen pakokaasut ja katupöly sekä kotitalouksien puunpolto ovat merkittävimmät ilmanlaatuun vaikuttavat tekijät.

Liikenteen aiheuttamat ilmanlaatuhaitat korostuvat Lahti–Helsinki-moottoritien ja keskustan pääkatujen läheisyydessä. Järvenpään Sibeliuksenväylällä on mitattu liikenteen vaikutuksia kuvaavan typpidioksidin pitoisuuksia vuodesta 2014 lähtien. Liikenteen vaikutuksia kuvaavan typpidioksidin pitoisuudet ovat Järvenpäässä pitkällä aikavälillä pienentyneet. Pitoisuudet ovat kaikkiaan olleet melko matalia, selvästi alle vuosiraja-arvon (40 µg/m³). (Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020).

Katujen puhdistusta hiekoitushiekoista tehostettiin

Jokakeväisten katupölyhaittojen vähentämiseksi Järvenpään kaupunki on tehostanut katujen puhdistusta määrittelemällä laatutason ja aikataulun hiekanpoistolle aiempaa tarkemmin. Tehostaminen aloitettiin ylläpito- ja huoltopalveluiden alueurakan kilpailuttamisen yhteydessä, ja toteutumista valvotaan alueurakan aikana. Vuoden 2020 aikana katujen puhdistaminen toteutui annetussa aikataulussa.

Typenoksidipitoisuuksien (NO₂) keskiarvo (µg/m³) Sibeliuksenväylän mittauspisteellä

Kuvio 19. Ilmanlaatu, typenoksidipitoisuuksien keskiarvo (Lähde: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Toimenpidekohtainen seurantataulukko

Eteneminen ja ajantasaisuus –sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunnittelu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

Aihe-alue	Toimenpide	Aikajänne	Eteneminen ja ajantasaisuus	Tehtävä-tavoite	Sanallinen, toteuma 2020	Toiminnallinen mittari (mittayksikkö)	2018	2019	2020
Ilmastonmuutoksen varautuminen ja sopeutuminen	Ilmastonmuutoksen sopeutuminen valmiussuunnittelussa Huomioidaan ilmastoriskit ja ilmastonmuutoksen varautuminen kaupungin valmiussuunnitelman päivityksen yhteydessä.	2022-2023	Ei aloitettu Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Ei aloitettu	Valmiussuunnitelma päivitetään lähivuosina. Nykyisessä on toimenpidekortti ilmastoriskejä koskien.	-	-	-	-
	Viherrakentamismenettely ja viherrakenteet Pilotoidaan viherrakentamismenettelyä Ainolan keskuksen asemakaavassa. Sovelletaan viherrakentamista myös muissa sopivissa kaavahankkeissa ja laadintaan viherrakentamistoimintatapa. Sisällytetään viherrakentamiskilpailutusten laatupisteisiin, kun valitaan rakennuttaja. Lisätään osaamista viherrakentamismenettelyä ja kehitetään keinoja soveltaa yleisillä alueilla.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	Viherrakentamistoimintatapa määrittely, koulutuksia järjestetty: ei / ei	Viherrakentamistoimintatapa esiselvitys/alkuvaiheessa. Tarkentuu Ainolan aluekeskuksen asemakaavatyön jatkuessa 2021.	Kaavat joissa sovellettu, Hankkeet joissa huomioitu (kertymä, kpl)	-	-	1
	Ilmastonmuutoksen varautuminen vaikutusarvioiteihin Yleis- ja asemakaavojen vaikutusten arvioiteihin sisällytetään ilmastonmuutoksen varautuminen.	2020	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Asemakaavoituksen vaikutusten arvioinnissa ei erikseen käsitelty ilmastonmuutosta 2020 (0/9). Asemakaavoituksen painopiste ollut enemmän kaavakartan suunnitteluratkaisuissa. Yleiskaavan vaikutusarviointiin sisältyi ilmastonmuutoksen varautumisen ja sopeutumisen arviointi.	Osuus vuoden aikana valmistuneista kaavoista, jossa käsitelty (%)	-	-	10
	Ilmastonmuutoksen varautuminen rakennus- ja infrahankkeissa Huomioidaan muuttuvaan ilmastoon ja sään ääri-ilmiöihin varautuminen rakennushankkeiden ja infrarakentamisen suunnittelussa ja kilpailutuksissa (jäähdytystarve, hulevesien hallinta, rakenteiden kestävyys, ...).	2020	Toimintatapa Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Valmis	Keskeiset toimet vuoden aikana: Hulevedet tutkitaan kaikissa rakennushankkeissa. Koulujen yms. osalta myös jäähdytys huomioidaan.	-	-	-	-
Vesien suojeleminen	Tuusulanjärvi-hanke Tuusulanjärven kunnostustyötä tehdään Tuusulanjärvi-hankkeessa. Kaupunki vaikuttaa hankkeen edistymiseen aktiivisesti. Laaditaan pitkän tähtäimen toimenpidesuunnitelma, painottaen valuma-alueilla tehtävää työtä järvellä tehtävän kunnostuksen rinnalla.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	-	Tuusulanjärven ekologinen tila (Välttävä / Tyydyttävä / Hyvä)	Välttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
	Hulevesien hallinta Vahvistetaan hulevesien hallinnan periaatteet ja suunnitteluprosessin ohjaus yleiskaavassa. Toteutetaan suunnitteluprosessia kehittäen. Kehitetään hulevesien hallintaa valuma-aluelähtöisesti. Tunnistetaan valuma-alueiden erityispiirteet ja tarpeet. Toimenpiteet priorisoidaan maankäytön kehittyminen, piensiluonnon suojeleminen ja luonnon monimuotoisuus huomioiden.	2020	Toimintatapa Ajallaan	-	Hulevesien hallinnan periaatteet sisällytetty yleiskaavaan, joka hyväksyttiin joulukuussa 2020. Valuma-aluelähtöisyyttä kehitetty Loutinojahankkeessa.	Toteutetut yleisten alueiden hulevesien viivytysratkaisut (kpl)	-	-	2
	Loutinojahanke Loutinoja kuntoon -hankkeessa pilotoidaan toimintamalli taajaan rakennetun valuma-alueen kaupunkipuron hulevesien kokonaisvaltaisen käsittelyn hallintaan, luonnon monimuotoisuutta tukevia ratkaisuja hyödyntäen.	2019-2020	Valmis Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Valmis	-	-	-	-	-
	Hulevesikoulutus Järjestetään hulevesikoulutusta yksiköissä, joissa hulevesiasioita käsitellään.	2021-2022	Ei aloitettu Ei toteuteta tässä vaiheessa	-	Ensimmäisessä vaiheessa Loutinoja -hankkeen valmistuminen ja toimintamallin käyttöönotto	Järjestettyjen koulutusten määrä (kpl)	-	-	0
	Pohjavesien suojeleminen Pohjavesien suojeleminen seurantarayhmä kokoontuu säännöllisesti. Edistetään ja seurataan Myllylän ja Nummenkylän pohjavesialueiden suojelemissuunnitelmien toteutumista. Päivitetään Nummenkylän pohjavesialueen suojelemissuunnitelma vuonna 2020.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	Pohjavesisuunnitelma, Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Valmis	Molempien vedenottoon hyödynnettävien pohjavesialueiden suojelemissuunnitelmat ovat ajan tasalla (Myllylä 2018, Nummenkylä 2020). Seurantarayhmä on perustettu Myllylän suojelemissuunnitelman päivityksen yhteydessä, mutta kokoukset eivät ole olleet säännöllisiä. Myllylän suojelemissuunnitelman toimenpiteille ei ole vielä tehty seuranta.	Suunnitelmassa tunnistettujen toimenpiteiden toteutusten osuus (%) (Vuoden 2020 raportointi perustuu arvioon Myllylän ja Nummenkylän vanhojen suunnitelmien toteutuksesta suunnitelmapäivityksiin mennessä)	-	-	22
Luonnon monimuotoisuus	Viheralueiden säilyttäminen Yleiskaavassa säilytetään laajoja kaupunkimetsäalueita ja turvataan ekologisia yhteyksiä myös kaupunkialueella. Asemakaavoituksessa varmistetaan viheralueiden laadun säilyminen ja minimoidaan viheralueiden nakertamiset.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Viheralueita kavennettu/poistettu kohdetarkastelun jälkeen 4 eri asemakaavahankkeissa. Lepola IV uusia viheralueita 1,2 ha.	Väh. 3 ha viheralueiden osuus kaupungin pinta-alasta (%)	Tieto ei ole saatavissa vuosittain. Uusi mittari määritellään asemakaava-aineiston vektoroinnin valmistuttua.	-	-
	Luontoarvojen vaaliminen ja luontopohjaiset ratkaisut Olemassa olevat luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus huomioidaan yleisten alueiden suunnittelussa luontopohjaisia ratkaisuja hyödyntäen.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Suunnitellut ja toteutetut luontopohjaiset ratkaisut: Luontotiedon ja kaavakohtaisten luontonselvitysten pohjalta jalostetut asemakaavaratkaisut. Hulevesien hallinnan ratkaisussa painottuu luonnonmukaisuus.	-	-	-	
	Puistometsien hoitosuunnitelma Laaditaan puistometsien hoitosuunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan kasvava virkistyskäyttöpaine ja luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen varautumisen tarpeet.	2020	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Valmis	Työ valmistui vuoden 2020 lopussa. Esitellään luottamushenkilöille 2021. 10-vuotissuunnitelman mukainen toteuttaminen aloitetaan 2021.	-	-	-	
	Luonnonsojelualueet Yleiskaavassa osoitetaan uusia luonnonsojelualueita. Kaupunki hakee omille uusille SL-alueilleen suojelestatusta ja edistää suojelemissuunnitelmia mailla. Arvokkaat luontokohteet huomioidaan ja suojelemissuunnitelman mukaan asemakaavoissa.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Yleiskaavassa on osoitettu yhteensä yli 20ha uusia luonnonsojelualueita tai rajauspäätöksellä suojelettavia alueita. Tuusulanjärven itärannalla sijaitsevat Luonnonsojelualueen 29 § perusteella suojelettu luontotyypit (tervaleppäkorpi) suojelettiin ELY:n rajauspäätöksellä.	Luonnonsojelualueiden ja rajauspäätöksellä suojelettujen luontotyyppien yhteenlaskettu pinta-ala (ha)	91,9	91,9	93,79

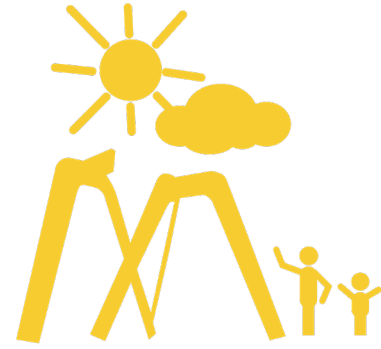
Toimenpidekohtainen seurantataulukko

Eteneminen ja ajantasaisuus –sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunnittelu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

Luonnon monimuotoisuus	Luontotiedon hallinta Luontotietojen hallintaa kehitetään ja yhteensovitetaan kaupunkimallityön kanssa. Varmistetaan, että tieto on ajan tasalla ja käytettävissä koko suunnitteluprosessissa.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Toimintatapa Kesken	Luontotiedon hallintaa on kehitetty vuoden 2020 aikana yleiskaavaprosessin yhteydessä ja yhteistyössä paikkatietopalveluiden kanssa. Järvenpäässä on kattavat luontotiedot ja ne ovat hyvin suunnittelijoiden saatavissa. Vielä kehitetään tietojen päivittämisen ja hyödyntämisen prosesseja.	-	-	-	-
	Vaelluskalojen elinympäristöt Kaupunki edistää osaltaan vaelluskalojen nousuasteiden avaamista Keravanjoella.	2019-2022	Suunniteltu Ajallaan	-	Haarajoen pato -hankkeen tilanne ja muu toiminta: Haarajoen padon purku- ja kunnostushankkeessa on solmittu yhteistyösopimus. Vuoden 2020 aikana on laadittu suunnitelmia vesilupahakemusta varten yhteistyössä sopijapuolten kesken. Lisää hankkeesta www.jarvenpaa.fi/haarajoenpato . Isokydönpurolla tehtiin kalastus selvitys vuonna 2020. Lisäksi kaupunki haki ja sai vuoden 2020 aikana Kunta-Helmi -avustusta, jolla tullaan toteuttamaan vaelluskalojen elinympäristön hoitoa Isokydönpuron alajuoksulla vuosien 2021-2022 aikana.	-	-	-	-
	Vieraslajien hallinta Tehdään yhteistyötä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa vieraslajien hallintaan ottamiseksi. Järjestetään vieraslajitalkoita sekä vieraslaji-iltoja tietoisuuden lisäämiseksi.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Myöhässä	-	Kannustettu ja neuvottu asukkaita. Koronan takia tilaisuuksia tai talkoita ei voitu järjestää.	Talkoot ja infot (lkm / vuosi)	-	-	0
Ilmanlaatu ja melu	Hiljaiset alueet Kiinnitetään erityistä huomiota hiljaisiin alueisiin ja pyritään säilyttämään ja tukemaan näitä maankäytön suunnittelussa.	2023	Ei aloitettu Ajallaan	Hiljaisten alueiden kartoitus laadittu: ei	-	-	-	-	
	Melunhallinta Arvioidaan meluvaikutuksia melumallinnuksien ja edistetään olemassa olevien alueiden meluntorjuntaa. Minimoidaan ja kompensoidaan meluhaittoja erityisesti radanvarteen rakennettaessa. Sisällytetään soveltuviin hankkeisiin kilpailutusten laatuksiteereihin viihtyisyyttä tukevat melunhallintaratkaisut.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Esimerkkejä vuoden aikana toteutetuista hankkeista ja melunhallintaratkaisuisista: Täydennysrakentaminen aiheuttaa paikoin haasteita meluntorjunnan näkökulmasta. Rakennusvalvonta ohjaa lupaprosessissa suunnittelutyötä, jotta meluhaitta tulee huomioitua säädösten mukaisesti. Kolmessa asemakaavan muutostyössä laadittu meluselvitys jo kaavasunnittelun aikana. Radanvarressa sijaitsevan Wärtsilänkatu 4 ja 6:n kaavassa sallittu viherhuoneet parvekkeiden tilalle melunhallintaratkaisuna.	-	-	-	
	Akkukäyttöiset pienkoneet Pienkoneiden (moottorisahat, trimmerit yms.) osalta siirrytään akkukäyttöisiin pienkoneisiin.	2019	Toimintatapa Ajallaan	-	Alueurakassa määritelty vaatimus toteutunut	Akkukäyttöisten pienkoneiden osuus ylläpito- ja huoltopalveluissa (%)	-	-	100
	Katujen puhdistuksen tehostaminen Katujen puhdistusta tehostetaan määrittelemällä laatu- ja aikataulu hiekannostolle tarkemmin.	2019	Toimintatapa Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Valmis	Katujen puhdistaminen toteutui annetussa aikataulussa.	-	-	-	

Tietoisuus ja yhteistyö

Kaupungin keskeinen rooli ympäristötyössä on toimia esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä. Kaupunkisuunnittelulla ja julkisilla palveluilla luodaan myös edellytykset kestäväan arkeen. Kaupungilla onkin aivan olennainen rooli resurssiviisaiden valintojen mahdollistajana kaupungin asukkaille ja toimijoille. Asukaskyselyissä järvenpääläiset ovat myös toivoneet, että kaupunki kannustaisi asukkaita kestäviin valintoihin omassa arjessaan. Kannustuksen lisäämiseen on otettu ensimmäisiä askeleita mm. lisäämällä tietoa resurssiviisaita arjen valinnoista kaupungin kotisivuille ja tuomalla esiin resurssiviisaita paikallisia toimijoita. Myös palvelutarjonnalla ja esimerkiksi infraratkaisuilla kannustetaan kestäviin valintoihin, kuten tavaroiden lainaamiseen ostamisen sijaan tai liikkumisvalintoihin.

Tietoisuus ja yhteistyö -teemassa on tunnistettu yhteensä 15 kpl toimenpidettä, joilla edistetään kolmen aihealueen tavoitteita: ympäristöjohtaminen, yhteistyö ja osallisuus sekä neuvonta ja ohjeet. Toimenpiteistä 80 % prosenttia on vähintäänkin käynnistysvaiheessa.

Seuraavilla sivuilla kuvataan tietoisuuden ja yhteistyön tavoitetilat ja niitä mittaavat strategiset mittarit, sekä esitellään keskeisiä hankkeita ja tekoja kuluneelta vuodelta. Lisäksi kaikkien lähivuosien toimenpiteiden eteneminen on raportoitu tarkemmin sivulta 42 alkaen taulukkomuodossa.

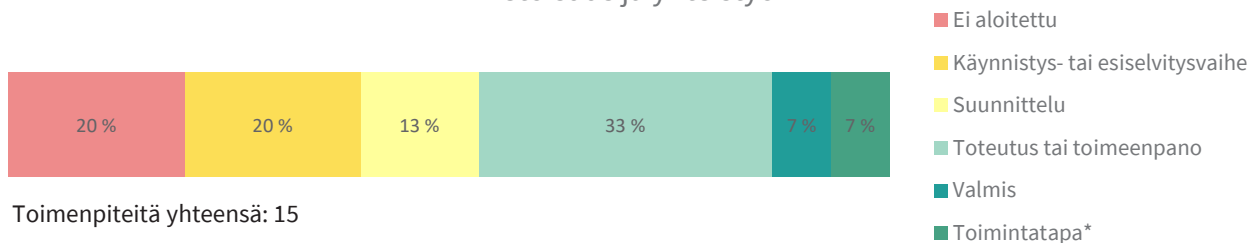
Tärkeä edistysaskel

YM:n rahoittamassa Ympäristövahti-hankkeessa kehitetään resurssiviisaustyön seurantaa

Kiinnitä huomiota

Asukkaiden ja toimijoiden osallistamisen uudet muodot

Toimenpiteiden eteneminen Tietoisuus ja yhteistyö

Kuvio 20. Toimenpiteiden etenemisen tilanne, tietoisuus ja yhteistyö.

Kuvio 21. Henkilöstön roolit ympäristötyössä. Henkilöstön ympäristöasenteiden mittaria tarkennettiin keskittymään henkilöstön työhönsä ja kysyttiin, millaiseksi henkilöstö kokee oman roolinsa ympäristötyössä. Valtaosa kokee itsensä sääntöjen noudattajaksi (88 valintaa) ja toteuttajaksi (66 valintaa) ympäristötyön näkökulmasta. Kannustaja (56 valintaa) löytyy kolmanneksi eniten. (Lähde: Henkilöstökysely)

Tavoitetila 2030:

Järvenpään kaupunki tunnetaan resurssi-
viisaana toimijana. Kaupunki toimii esi-
merkkinä ilmasto- ja ympäristötyössä.

Kaupungin henkilöstön ympäristöasenteet, aktiivisuus ja tyytyväisyys ympäristötyöhön,
s. 38

Ympäristövahti-hankkeessa kehitetään resurssiviisaustyön seuranta

Elokuussa käynnistyi Ympäristöministeriön rahoittama hanke *Toimenpideohjelmat näkyviksi ja osaksi käytännön toimintaa Ilmastovahti-työkalulla*. Keravan, Järvenpään, Vantaan ja Helsingin yhteishankkeen tavoitteena on ottaa käyttöön Ympäristövahti-palvelu ja toimintamalli, joka palvelee Järvenpäässä resurssiviisauden tiekartan toteuttamista ja seuranta. Palvelussa kuka tahansa voi seurata resurssiviisaustyön etenemistä ja henkilöstö päivittää toimenpiteiden etenemisen tiedot sähköisesti suoraan palveluun. Hanke käynnistettiin syksyn 2020 aikana lähtötilanteen kartoituksella ja konseptin pilotoinnilla.

Ekotukitoimintaa aktivoitiin uudelleen

Järvenpäässä on tehty ekotukitoimintaa jo pitkään. Toimintaa vauhdittanut hanke päättyi 2018, jolloin Järvenpäässä oli kuusi ekotukihenkilöä kolmessa toimipisteessä. Ekotukitoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi, Järvenpää aktivoi syksyllä toimintaa uudelleen infoilla ja ympäristökoulutuksilla.

Ekotukitoiminta on työpaikoille kehitetty toimintamalli ympäristöasioiden integroimiseen. Toiminnan kehitystä koordinoi Helsingin ekotukitoiminnan verkosto. Työyhteisöstä valitut ja koulutetut ekotukihenkilöt kannustavat työovereitaan kierrätyksessä ja energiansäästössä, pitävät ympäristöasiat esillä kokouksissa ja täydentävät osaamistaan ekotukitoiminnan tukiverkoston koulutuksilla.

Ekotukitoiminnan tavoitteet ovat erilaisia eri työpis-teissä. Toimistolla ekotukitoiminta voi tarkoittaa pape-rittoman toimiston kehittämistä, ruokalassa ruokahä-vikin pienentämistä ja kouluissa ympäristökasvatuksen kehittämistä.

Syksyllä 2020 toimintaa tuotiin esiin Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa yhteistyönä tehdyillä in-

fotilaisuuksilla, joiden myötä ekotukitoimintaan lähti mukaan kolme henkilöä kahdesta eri toimipisteestä: Järvenpään kirjastolta ja Tahvontuvan päiväkodista.

**54 %
henkilöstökyselyyn
vastanneista on erittäin
tai melko aktiivisia
ympäristöasioissa.**

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan omaa aktiivisuutta ympäristönäkökulmasta sidosryhmätyössä ja omassa työyhteisössä sekä keskustelun ja uuden tiedon seuraamisesta. Mittariluku on laskettu kolmen näkökulman (sidosryhmät, työyhteisö, osaamisen ylläpitäminen) keskiarvona, huomioiden kahden korkeimman luokan (erittäin ja melko aktiivisesti) vastaukset. (Lähde: Henkilöstökysely)

**Henkilöstön
tyytyväisyys kaupungin
ympäristötyöhön
(kouluarvosana)**

7

Vuoden 2020 lopussa toteutetussa henkilöstökyselyssä kysyttiin henkilöstön tyytyväisyyttä ja arviota kaupungin ympäristötyöhön. Useassa vastauksessa korostui huomio jätetuollon parantumisesta. Yleisimmät parannusehdotukset olivat tiedotuksen ja palvelualueiden välisen yhteistyön lisääminen sekä resurssiviisaustavoitteiden selkiyttäminen. (Lähde: Henkilöstökysely)

Tavoitetila 2030:

Resurssiviisaustavoitteet saavutetaan yhdessä.

Asukkaiden tyytyväisyys kaupungin ympäristötyöhön, s. 39

Vuoden 2020 Järkevä-palkinto Ravintola Härmän Ratille

Järkevä-palkinto myönnettiin Ravintola Härmän Ratille, joka on vuonna 2016 perustettu ravintola, juhlatila ja majoituspaikka. Ravintola käyttää ainoana Suomessa ruoan valmistukseen 99 % luomua. Ravintola on voittanut Luomu SM-kilpailujen pienten toimijoiden sarjan nyt neljä vuotta peräkkäin.

Järkevä-palkinnon tarkoituksena on nostaa esiin Järvenpäässä tehtäviä ympäristötekoja ja resurssiviisasta toimintaa. Palkinto jaetaan vuosittain ja se myönnetään ympäristön hyvinvoinnin tai laajemmin resurssi- viisaan toiminnan edistämisestä.

Palkinnon saajana voi olla järvenpäälainen yksityishenkilö, ryhmä, yhdistys tai yritys. Järkevä-palkinnon myöntämisestä päättää kaupunkikehityslautakunta.

Vuodesta 2018 lähtien on jaettu myös erityisesti lapsille ja nuorille suunnattu Pikku-Järkevä -palkinto. Pikku-Järkevään ei saatu ehdotuksia vuonna 2020, joten palkintoa ei jaettu.

Ravintola Härmän Rati palkittiin Järkevä-palkinnolla vuonna 2020.

Asukkaiden tyytyväisyys kaupungin ympäristötyöhön (kouluarvosana)

6,3

Asukaskyselyssä kysyttiin asukkaiden tyytyväisyyttä kaupungin ympäristötyöhön. Avovastauksissa korostui tyytyväisyys ympäristön viihtyvyyteen ja siisteyteen, pyöriäilyn mahdollisuuksiin sekä jätehuollon toimivuuteen. Toisaalta esitettiin huolia mm. lähimetsien säilymisestä, liian tiiviistä rakentamisesta ja yleisten rakennusten kunnosta. Pientaloalueilla kierrätyspisteitä koetaan olevan harvassa. Parannusehdotuksia olivat pyöriäiden talvikunnossapidon parantaminen, lähimetsien säilyttäminen, kouluruokailun kasvisvaihtoehtojen lisääminen, liikunta- ja harrastemahdollisuuksien lisääminen sekä aurinkopaneelien lisääminen kiinteistöissä. (Lähde: Asukaskysely)

Tavoitetila 2030:

Ympäristöteot ovat luonteva osa kaikkien arkea. Ilmastoviisas asuminen ja liikkuminen on helppoa.

**Asukkaiden kokemus ilmasto-
viisaan arjen edellytyksistä,**
s. 40-41

Vinkkejä resurssiviisaaseen arkeen -sivusto avattiin

Kaupungin uudet verkkosivut julkaistiin syksyllä 2020. Uusilla sivuilla on panostettu ympäristö- ja luontotiedon saatavuuteen. Sivuille kehitettiin myös kokonaan uusi asukkaille suunnattu osio ”Vinkkejä resurssiviisaaseen arkeen”.

Sivusto kokoaa vinkkejä ja ajankohtaista tietoa, joilla pyritään tukemaan resurssiviisaita arjen valintoja Järvenpäässä. Samalla nostetaan esiin paikallisia palveluita, joissa toteutuu ympäristövastuullisuus. Vinkit ovat kuudessa kategoriassa: asuminen, liikkuminen, ostokset ja ruoka, työpaikalla ja vapaa-aika.

Vinkkisivustolla haluttiin osaltaan vastata vuonna 2018 tehdyssä asukaskyselyssä korostuneeseen toiveeseen, että kaupunki kannustaisi asukkaita lisäämään kestäviä valintoja arjessaan.

Sivuja on tarkoitus kehittää edelleen asukkailta ja toimijoilta saatavien ideoiden pohjalta. Oman ehdotuksensa ympäristövastuullisesta palvelusta voi jättää osion pääsivulta löytyvällä lomakkeella.

Järvenpääläisiltä kysyttiin resurssiviisaan arjen edellytyksistä

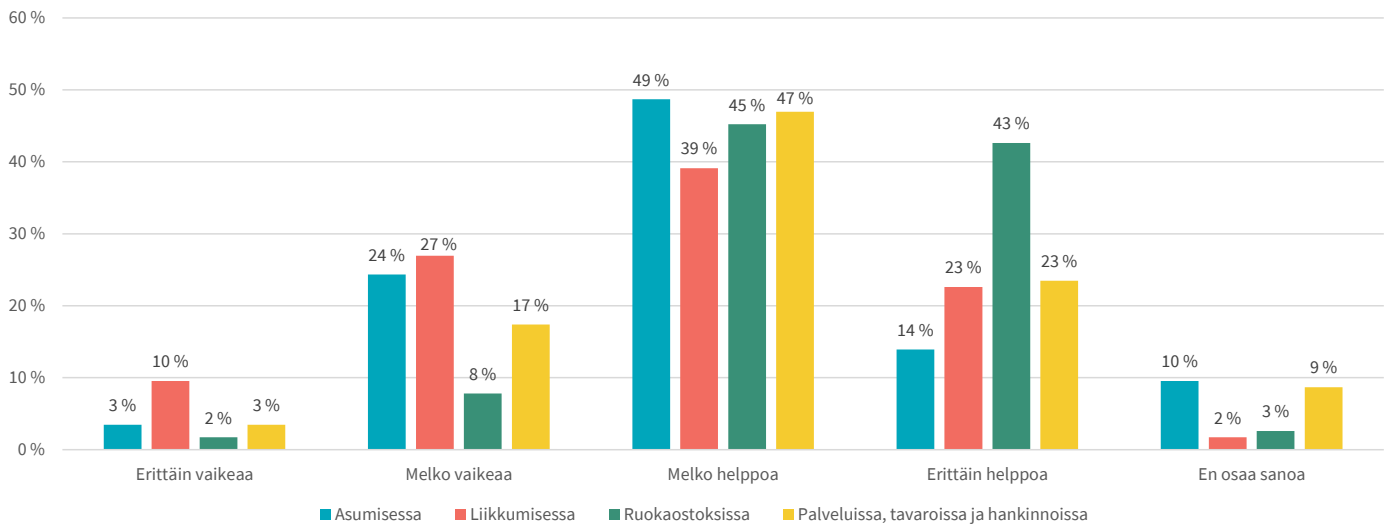
Vuoden 2021 alussa toteutetussa asukaskyselyssä kysyttiin, miten helpoksi järvenpääläiset kokevat resurssiviisaan arjen toteuttamisen asumisessa, liikkumisessa, ruokaostoksissa sekä palveluiden, tavaroiden ja hankintojen osalta.

Kyselyn perusteella asumisessa ja liikkumisessa koetaan resurssiviisaan arjen toteuttamisessa eniten haasteita. Asukas voi esimerkiksi seurata omaa sähkönkulutustaan, mutta lämmitysjärjestelmän vaihtaminen ekologisempaan vaihtoehtoon voi olla hankalaa, varsinkin taloyhtiössä asuvalle. Autoilun vähentäminen taas voi olla vaikeaa, jos auto on ainoa sujuva tapa liikkua töihin ja asioille. Ostoksiin jokainen voi vaikuttaa enemmän.

**70,1 % asukaskyselyyn
vastanneista kokee
resurssiviisaan arjen
toteuttamisen melko
tai erittäin helpoksi
Järvenpäässä.**

Mittariluku on laskettu neljän eri osion (asuminen, liikkuminen, ruoka, ostokset) keskiarvona, huomioiden kahden korkeimman luokan (Erittäin helppoa, Melko helppoa) vastaukset. (Lähde: Asukaskysely)

Asukkaiden kokemus resurssiviisaan arjen toteutumisen edellytyksistä

Kuvio 22. Asukkaiden kokemus resurssiviisaan arjen edellytyksistä (Lähde: Asukaskysely)

Toimenpidekohtainen seuranta- ja seuranta- ja seuranta-

Eteneminen ja ajantasaisuus –sarakkeen värikoodaus:

■ Ei aloitettu ■ Käynnistys- tai esiselvitysvaihe ■ Suunniteltu ■ Toteutus tai toimeenpano ■ Valmis ■ Toimintatapa

Aihe-alue	Toimenpide	Aikajänne	Eteneminen ja ajantasaisuus	Tehtävä-tavoite	Sanallinen, toteuma 2020	Toiminnallinen mittari (mittayksikkö)	2018	2019	2020
Ympäristöjohtaminen	Resurssiavustavien huomioiminen talousarviossa Huomioidaan resurssiavustavien kaupungin talousarvion valmistelussa ja varataan riittävät resurssit (hlö & €) toimenpiteiden toteuttamiseksi.	2020-2023	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Kuvaus resurssiavustavien huomioimisesta talousarviossa: Resurssiavustavien toimeenpanon yhteydessä on lähdetty työstämään keinoja ympäristö- ja talousnäkökulman linkittämiseksi. Työtä jatketaan ja se panottuu seuraaville vuosille. Resurssiavustavien toimenpiteille jo varattuja ja tarvittavia resursseja on kaupunkikehityksen osalta tarkasteltu toteutussuunnitelman yhteydessä.	-	-	-	
	Resurssiavustavien seuranta Integroidaan resurssiavustavien seuranta osaksi kaupungin raportointiprosesseja ja kehitetään ympäristöraportointia. Kehitetään seuranta-alusta ja toimintamalli Ilmastovaihtokäytännöistä. Kehitetään kaavamaisista prosesseista syntyvän datan hyödyntämistä seurannassa.	2020-2021	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	Ympäristövahti-hankkeen edistyminen: kesken Vuositainen ympäristöraportti laadittu: kyllä	Ympäristövahti-hankkeessa kehitetään sähköinen seuranta-alusta, jonka avulla toimenpiteiden etenemisen raportointi on jatkossa sujuvampaa ja kuka tahansa voi seurata resurssiavustavien etenemistä.	-	-	-	
	Toteutussuunnitelmien laadinta Palvelualueilla ja tytäryhtiöissä laaditaan toimialakohtaiset toteutussuunnitelmat resurssiavustavien tietojen toteuttamiseksi. Allianssiosuimissa toteutetaan kaupungin resurssiavustavien toimenpiteitä.	2020-2022	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Kaupunkikehitys: valmis Konsernipalvelut, Opetus ja kasvatusta ja Hyvinvointi: valmisteilla Tytäryhtiöt: aloittamatta	Toteutussuunnitelmat (valmistuneita, kpl)	-	-	1
	Yhteistyön lisääminen Lisätään yhteistyötä ympäristötietoisuuden edistämiseksi koko kaupungin tasolla. Tehdään säännöllisesti kysely kaupungin henkilöstölle ympäristöasenteiden ja toiminnan selvittämiseksi ja ympäristötyön kehittämiseksi.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Henkilöstökyselyn vastausprosentti 10,8 %	Koettu yhteistyö (% , indeksiluku henkilöstökyselystä)	-	-	45
	Resurssiavustavien käsitteenmäärittely Selkeytetään resurssiavustavien käsitteenmäärittelyä keskeisissä kaupunkikehityksen prosesseissa.	2021-2022	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Käsitteenmäärittely selvyttää kartoitettiin henkilöstökyselyssä. Tulosten pohjalta lähdetään tarpeen mukaan tarkastelemaan käsitteiden selkeyttä ja hyödynnettävyyttä kaiken eri prosesseissa.	Käsitteenmäärittelyn selkeys (% , indeksiluku muodostettu henkilöstökyselystä kahden ylimmän vastauksen perusteella käsitteistä resurssiavustavien, hiilineutraalius, kierrätys ja ekologinen jalanjälki)	-	-	89
	Seutu-yhteistyö Pidetään seudullisissa lausunnoissa ja muussa yhteistyössä ympäristönäkökulmaa esillä ja pyritään vaikuttamaan mm. valtiolta saataviin tukiin. Osallistutaan MAL-suunnitteluun ja jalkautetaan seudullisia tavoitteita paikalliseen työhön.	2020-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Keskeiset seudulliset asiat, lausunnot ja tilanne: MAL-sopimus allekirjoitettiin syyskuussa 2020, osallistutaan Hiilineutraali Uusimaa -tiekartan ja maakuntakaavan valmisteluun	Henkiöstön aktiivisuus ympäristönäkökulman esillä pitämisessä sidosryhmäyhteistyössä (%)	-	-	32
	Resurssiavustavien viestintä Viestitään resurssiavustavien hankkeista ja toimista kestävästi kehityksen edistämiseksi.	2020-2023	Suunniteltu Ajallaan	-	-	Kaupungin sivuilla ja erillisillä julkaistut uutiset, joissa mainittu resurssiavustavien (kpl)	-	-	11
Yhteistyö ja osallisuus	Järkevä-palkinto Järkevä (kestävän kehityksen jaetaan vuosittain).	2020-2023	Toimintatapa Ajallaan	Järkevä ja Pikku-Järkevä Jaettu: Kyllä	Järkevä-palkinto jaettiin 2020, Pikku-Järkevää ei jaettu, koska yhtään ehdotusta ei jätetty.	-	-	-	
	Osallistuva budjetointi Selvitetään osallistuvan budjetoinnin mahdollisuuksia resurssiavustavien hankkeiden/ratkaisuiden toteuttamiseksi.	2021-2023	Ei aloitettu Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Ei aloitettu	-	-	-	-	
	Asukkaiden ympäristökysely Tehdään säännöllisesti kysely kaupunkilaisille kaupungin ympäristötyön arvioimiseksi ja kehittämiseksi.	2021-2023	Ei aloitettu Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Ei aloitettu	-	-	-	-	
	Asukas-yhteistyö ja kokeilut Kehitetään kilpailuja ja muita osallistumista resurssiavustavien kanssa (esim. kaupunkilaisia projekteja, jossa seurataan asukkaan hiilijalanjälkeä tai järjestetään asuinalueiden "energiakilpailu").	2022-2023	Ei aloitettu Ajallaan	-	Uudet yhteistyömuodot: -	-	-	-	
	Yritysyhteistyö Tehdään yhteistyötä resurssiavustavien edistävien yritysten ja yhdistysten kanssa. Selvitetään kumppanuuksia resurssiavustavien edistämiseksi ja kannustamaan yrityksiä toimimaan resurssiavustavien periaatteiden mukaan.	2021-2022	Käynnistys- tai esiselvitysvaihe Ajallaan	-	Kumppanuusmallin kehittämisen tilanne: Kumppanuusmallia pyritään kehittämään seutu-yhteistyönä. Kehittämishanketta suunniteltiin loppuvuodesta 2020.	-	-	-	
	Vastuullinen matkailu Järjestetään Sustainable Travel Finland -koulutus matkailualan toimijoille.	2020	Valmis Ajallaan	Ei aloitettu / Kesken / Valmis: Valmis	Järvenpään kaupungilta osallistui etäkoulutukseen 2 henkilöä. Alueen yrityksiä kannustettiin osallistumaan.	-	-	-	
	Työmatkaliikkumissuunnitelma Laaditaan kaupungin työntekijöiden työmatkaliikkumissuunnitelma, jonka yhtenä keskeisenä tavoitteena on vähäpäästöisen liikkumisen edistäminen.	2020-2021	Suunniteltu Ajallaan	-	Suunnitelman valmistelu aloitettiin vuoden 2020 aikana henkilöstökyselyllä ja työstämällä tulosten pohjalta suunnitelmaa. Valmistelu jatkuu vuonna 2021.	-	-	-	
Mahdollistaminen ja ohjaus	Verkkosivujen päivittäminen ja sähköiset palvelut Kaupunki kannustaa ja haastaa alueen asukkaita ja toimijoita resurssiavustavien arkeen ja pyrkii jakamaan uusinta tietoa aiheesta. Päivitetään kaupungin kotisivujen ympäristöasioihin liittyvät sivustot ja kootaan ympäristöohjeet ja -määräykset helposti löydettäväksi kokonaisuudeksi. Kehitetään sähköisiä palveluita asukkaiden arkisten resurssiavustavien valintojen tueksi.	2021-2023	Toteutus tai toimeenpano Ajallaan	-	Kotisivujen ajantasaisuus ja sisällöt: Uusien verkkosivujen julkaisun yhteydessä päivitettiin ja laajennettiin Ympäristö ja luonto -osiota sekä ajantasastettiin lupa-asioiden sivut. Verkkosivuille kehitettiin uusi asukaille suunnattu osio "Vinkkejä resurssiavustavien arkeen", jota kehitetään edelleen palauteen pohjalta.	-	-	-	

Lähteet

Benviroc Oy (2019). Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan skenaario- ja vaikuttavuusarvioinnit.

<https://www.jarvenpaa.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/resurssiviisaus/resurssiviisaus-jarvenpaa-tiekartta-2>

CO2-raportti (2021). Järvenpään kasvihuonekaasupäästöt 2008–2019. Ennakkotieto vuodelta 2020. Sitowise Oy, Espoo. <https://www.jarvenpaa.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/resurssiviisaus/co2-paastot>

Hotma, Hannu (2020). Järvenpään kaupungin taajamametsäsuunnitelma: Vuosille 2021–2031. <https://www.theseus.fi/handle/10024/355496>

Järvenpään kaupunki & ELY-keskus (2020). Järvenpään liikenne-ennuste ja liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040. Sitowise Oy. <https://www.jarvenpaa.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-ja-liikenne/liikennesuunnittelu>

Nieminen, M. & E. Manninen (2019). Järvenpään luontotyypiselvitys 2015: uhanalaisten luontotyyppien luokitusten päivitys. <https://www.jarvenpaa.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/luonnonsuojelu/luontotieto>

Renko, T. ym. (2017). Pienvesiselvitys. <https://www.jarvenpaa.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/luonnonsuojelu/luontotieto>

Suomen ympäristökeskus (2021). Kuntien ja alueiden khk-päästöt. <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2020). Ilmanlaatu Uudellamaalla vuonna 2019. <https://www.doria.fi/handle/10024/177571>

Strategisten mittareiden lähteet (linkit tarkistettu 9.4.2021):

Asukaskysely: julkaisu tulossa kaupungin sivuille www.jarvenpaa.fi/resurssiviisaus

CO2-raportti: <https://www.jarvenpaa.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/resurssiviisaus/co2-paastot>

Liiteri-tietopalvelu, SYKE: <https://liiteri.ymparisto.fi/>

Henkilöliikennetutkimus, HSL: https://www.hsl.fi/sites/default/files/hsl_julkaisu_9_2019_netti.pdf

Henkilöstökysely: Julkaistu intranetissä

Kiertokapula Oy: Kiertokapulan toimittamat jätetilastot

Mestaritoiminta: Tiedot koottu KETS-raportointia varten Granlund Manager -järjestelmästä

Rakennusvalvonta: Facta-tietokannasta haettu tilasto

Tilastokeskus: Ajoneuvokanta alueittain https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_lii_mkan/statfin_mkan_pxt_11ic.px/

Tilastokeskus: Henkilövahinko-onnettomuudet (strategisen mittarin tieto tarkistettu liikennesuunnittelun tietojen mukaan) http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_lii_ton/statfin_ton_pxt_12qh.px/

Traficom: Henkilöautojen ensirekisteröinnit alueittain https://trafi2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TraFi/TraFi_Ensirekisteroinnit/020_ensirek_tau_102.px/

Traficom: Liikennekäytössä olevat henkilöautot alueittain https://trafi2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TraFi/TraFi_Liikennekaytossa_olevat_ajoneuvot/010_kanta_tau_101.px/

Tuusulanjärvi-hanke: perustuu valtakunnalliseen luokitukseen <http://www.tuusulanjarvi.org/>

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: https://www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi/keskiuudenmaanymparistokeskus/sivu.tpl?sivu_id=4992

 Järvenpää

